

Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU11

Grundläggande frågor om utbildning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om grundläggande frågor om utbildning med hänvisning till gällande bestämmelser, pågående arbeten och vidtagna åtgärder. Motionerna tar upp frågor om bl.a. skolans värdegrund, trygghet och studiero, nationella prov, skolbibliotek och fritidshem. I betänkandet finns 15 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och sex särskilda yttranden (M, SD, C, V, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 150 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden.....	6
Skolans värdegrund	6
Trygghet och studiero.....	10
Nationella prov	15
Läromedel och skolbibliotek	21
Särskilda undervisningsämnen och kunskapsområden	25
Entreprenörskap och samverkan.....	31
Fritidshem.....	35
Motionsyrkanden som bereds förenklat.....	38
Reservationer	39
1. Skolans värdegrund, punkt 1 (M)	39
2. Skolans värdegrund, punkt 1 (SD).....	39
3. Trygghet och studiero, punkt 2 (M).....	40
4. Trygghet och studiero, punkt 2 (SD)	41
5. Trygghet och studiero, punkt 2 (C).....	42
6. Trygghet och studiero, punkt 2 (L).....	42
7. Nationella prov, punkt 3 (M).....	43
8. Nationella prov, punkt 3 (KD).....	44
9. Läromedel och skolbibliotek, punkt 4 (C)	44
10. Läromedel och skolbibliotek, punkt 4 (V).....	45
11. Särskilda undervisningsämnen och kunskapsområden, punkt 5 (SD) ..	46
12. Entreprenörskap och samverkan, punkt 6 (V)	47
13. Entreprenörskap och samverkan, punkt 6 (L).....	48
14. Fritidshem, punkt 7 (M).....	48
15. Fritidshem, punkt 7 (C)	49
Särskilda yttranden	50
1. Motionsyrkanden som bereds förenklat, punkt 8 (M).....	50
2. Motionsyrkanden som bereds förenklat, punkt 8 (SD)	50
3. Motionsyrkanden som bereds förenklat, punkt 8 (C)	50
4. Motionsyrkanden som bereds förenklat, punkt 8 (V)	50
5. Motionsyrkanden som bereds förenklat, punkt 8 (KD)	50
6. Motionsyrkanden som bereds förenklat, punkt 8 (L).....	51
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	52
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	52
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 8	68

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skolans värdegrund

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2308 av Erica Nädin m.fl. (S),

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22 och

2019/20:3118 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

2. Trygghet och studiero

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:619 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 6,

2019/20:3073 av Roger Haddad m.fl. (L),

2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 6 och

2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 40.

Reservation 3 (M)

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (C)

Reservation 6 (L)

3. Nationella prov

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:1389 av Mikael Dahlgvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 2,

2019/20:3088 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 2 och

2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkande 22.

Reservation 7 (M)

Reservation 8 (KD)

4. Läromedel och skolbibliotek

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:3103 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 9 (C)

Reservation 10 (V)

5. Särskilda undervisningsämnen och kunskapsområden

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:252 av Mikael Larsson (C),

2019/20:825 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 19,

2019/20:933 av Anna Wallentheim (S),

2019/20:974 av Sanne Lennström och Elin Lundgren (båda S),
 2019/20:1109 av Maria Gardfjell (MP) yrkande 6,
 2019/20:1110 av Maria Gardfjell (MP),
 2019/20:1531 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 2,
 2019/20:1683 av Runar Filper (SD),
 2019/20:2091 av Maria Nilsson (L) yrkande 3,
 2019/20:2707 av Lars Püss (M),
 2019/20:2763 av Carina Ståhl Herrstedt (SD) och
 2019/20:3198 av Cassandra Sundin och Aron Emilsson (båda SD).

Reservation 11 (SD)

6. Entreprenörskap och samverkan

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:662 av Lars Püss och Åsa Coenraads (båda M),
 2019/20:3103 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 8 samt
 2019/20:3358 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3.

Reservation 12 (V)

Reservation 13 (L)

7. Fritidshem

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:1845 av Mats Wiking (S),
 2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11 och
 2019/20:3255 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 21.

Reservation 14 (M)

Reservation 15 (C)

8. Motionsyrkanden som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 12 mars 2020

På utbildningsutskottets vägnar

Gunilla Svantorp

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Pia Nilsson (S), Patrick Reslow (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Daniel Riazat (V), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvis (SD), Gudrun Brunegård (KD), Tomas Kronståhl (S), Michael Rubbestad (SD), Maria Nilsson (L), Roza Güclü Hedin (S), Noria Manouchi (M), Leila Ali-Elmi (MP) och Niels Paarup-Petersen (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 152 motionsyrkanden om grundläggande frågor om utbildning från allmänna motionstiden 2019/20. Av dessa bereds 120 motionsyrkanden förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. skolans värdegrund, trygghet och studiero, nationella prov, skolbibliotek och fritidshem.

Den 12 december 2019 fick utskottet information från Skolinspektionen om bl.a. resultaten av Skolenkäten. Den 14 januari 2020 informerade Utbildningsdepartementet (utbildningsminister Anna Ekström) utskottet om Skolverkets förslag till nya kurs- och ämnesplaner. Den 23 januari 2020 höll bl.a. utbildningsutskottet en offentlig utfrågning på temat psykisk hälsa i ett Agenda 2030-perspektiv om bl.a. psykisk hälsa hos elever.

Bakgrund

Skolväsendet omfattar enligt skollagen (2010:800) skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, som inkluderar utbildning i svenska för invandrare (sfi), samt särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshem. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna eller av enskilda när det gäller förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem. I det här betänkandet behandlar utskottet främst grundläggande frågor om utbildningen i skolväsendet.

Under våren 2020 behandlar utskottet även motionsyrkanden som rör utbildningen i skolväsendet i betänkandena Övergripande skolfrågor (bet. 2019/20:UbU10) och Lärare och elever (bet. 2019/20:UbU12).

Utskottets överväganden

Skolans värdegrund

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. skolans värdegrund och om regelbundna lokala kartläggningar av elevers attityder.
Jämför reservation 1 (M) och 2 (SD).

Motionerna

Enligt motion 2019/20:2308 av Erica Nådin m.fl. (S) bör regeringen överväga en översyn av bestämmelsen i skollagen som reglerar de politiska ungdomsförbundens och föreningar i civilsamhällets möjligheter att besöka skolor.

I partimotion 2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22 anförs att regeringen bör göra en översyn av skolans jämställdhetsuppdrag och införa särskilda åtgärdsprogram för skolor som inte lever upp till kraven på jämställdhet och andra grundläggande demokratiska värderingar.

Enligt kommittémotion 2019/20:3118 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 3 bör lokala kartläggningar och undersökningar av elevers attityder och erfarenheter gällande våra demokratiska fri- och rättigheter lika väl som skyldigheter regelbundet genomföras. Resultaten ska enligt motionärerna ligga till grund för fördjupade utbildningar inom dessa områden, anpassade efter elevunderlaget.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

I 1 kap. 4 § skollagen anges att syftet med utbildningen inom skolväsendet är att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. 1 kap. 5 § skollagen innehåller vissa grundläggande bestämmelser om hur utbildningen ska utformas för att de övergripande målen ska nås. I paragrafen sägs att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna, som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Vidare sägs att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I 1 kap. 8 § skollagen hänvisas även till gällande bestämmelser i diskrimineringslagen (2008:567) om att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildningsområdet. Enligt 1 kap. 11 § skollagen ska det för varje skolform och för fritidshemmet gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om läroplaner.

Ändringar i läroplanerna m.m.

I april 2018 beslutade regeringen om ett förtydligande av skolans jämställdhetsuppdrag i läroplanerna för grundskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. Läroplansändringarna innebär bl.a. att utbildningen och undervisningen ska organiseras och genomföras så att barn och elever möts oavsett könstillhörighet samt att skolan har ett ansvar att motverka könsmonster som kan begränsa elevernas lärande, val och utveckling – det senare utifrån uppfattningen att det sätt som skolan organiserar utbildningen på, hur elever blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras uppfattning om vad som är manligt och kvinnligt. Ändringarna i läroplanerna trädde i kraft den 1 juli 2018.

I Skolverkets regleringsbrev för 2018 fick myndigheten i uppdrag att föreslå ändringar i läroplanerna för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen för att förtydliga skolans uppdrag att motverka traditionella könsmonster, att gestalta och förmedla värden som jämställdhet mellan kvinnor och män samt att aktivt och medvetet främja deras lika rättigheter och möjligheter. Detta uppdrag redovisades till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) i december 2018 och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I Skolverkets redovisning av förslag till ändringar i kursplaner, kunskapskrav och ämnesplaner som överlämnades till regeringen den 13 december 2019 (dnr 2019:173 och 2019:770), där verket bl.a. gjort en översyn av skrivningar i kursplanerna som berör sex- och samlevnadsperspektivet, belyses också jämställdhet.

Särskilt om politisk information i skolan

Som framkommit ovan har skolan ett demokratiskt uppdrag som dels regleras i skollagen, dels i förordningar med bestämmelser för olika skolformer, dels i ämnes- och kursplaner. Frågor om samhällsstyret, däribland politisk information, är en del av undervisningen och även av utbildningen i övrigt. Det är upp till varje skola att bestämma hur arbetet med skolans demokratiuppdrag ska organiseras, men som en del av skolans uppdrag att förbereda elever för att delta i demokratiska beslutsprocesser i samhälls- och

arbetslivet är det viktigt att elever i sin utbildning ges möjlighet att ta del av politisk opinionsbildning. Ett delmoment i arbetet kan vara att bjuda in politiska partier till skolan (prop. 2017/18:17 s. 6–7).

Hösten 2017 behandlade riksdagen regeringens förslag om politisk information i skolan (prop. 2017/18:17, bet. 2017/18:UbU6, rskr. 2017/18:42). Riksdagen beslutade i enlighet med propositionens förslag. Ändringarna innebär att det är rektorn som beslutar om politiska partier ska bjudas in för att medverka i utbildningen. Om politiska partier bjuds in får antalet begränsas till samtliga de partier som är representerade i antingen riksdagen, vald församling i en eller flera kommuner eller i Europaparlamentet. Rektorn får även bjuda in politiska partier utifrån ett annat urval, om urvalet görs på en annan objektiv grund. Om ett begränsat antal politiska partier har bjudits in till en skola behöver inte andra politiska partier som har anmält intresse för att medverka i utbildningen ges en sådan möjlighet. Rektorn får dock besluta att eleverna som ett led i utbildningen ska ges möjlighet att på lämpligt sätt ta del av information också från dessa andra politiska partier. Ändringarna är införda i 1 kap. 5 a § skollagen och trädde i kraft den 1 januari 2018.

Skolverket har med anledning av de nya bestämmelserna tagit fram ett stödmaterial om politisk information i skolan (våren 2018).

Återkommande attityd- och värderingsstudie

Myndigheten för ungdoms- och civillsamhällesfrågor (MUCF) genomför vart sjätte år på uppdrag av regeringen en omfattande attityd- och värderingsstudie, där 9 000 svenska invånare i åldrarna 16–74 år får möjlighet att svara på frågor som rör demokrati, arbetsmarknad, hälsa och fritid. Genom att låta både unga och äldre delta, studeras hur attityder och värderingar förändras över tid och i olika generationer.

Den senaste undersökningen, som presenterades 2019, var den sjätte som MUCF genomfört sedan 1993. Studiens resultat presenteras i tre delrapporter som tillsammans beskriver ungas attityder till olika centrala välfärds- och demokratifrågor (samhällsfrågor och demokrati, arbete och arbetsmarknad samt hälsa, fritid och framtid). Delrapporterna bygger på en enkätundersökning och ingår i uppföljningen av de ungdomspolitiska målen. Enkäten skickades till 6 000 slumpmässigt utvalda unga i åldern 16–29 år under hösten 2018. Motsvarande enkät skickades även ut till 3 000 slumpmässigt utvalda äldre personer i åldrarna 30–74 år, vilket utgör en äldre jämförelsegrupp.

Skolval 2018 m.m.

Av budgetpropositionen för 2020 framgår följande om ungas delaktighet och inflytande (prop. 2019/20:1 utg.omr. 17 s. 169). Under senare år har regeringen genomfört flera insatser för att ungas röster ska höras och för att öka ungas deltagande i den lokala demokratin. Resultaten av uppdragen bedöms som positiva om än begränsade. Många av insatserna för att stimulera

ungas engagemang görs på lokal och regional nivå i kommuner, regioner, partier och föreningar. Från statligt håll främjas ungas inflytande och delaktighet främst genom deras deltagande i beslutsprocesser på nationell och internationell nivå samt genom insatser för att öka valdeltagandet.

I april 2019 redovisade MUCF ett uppdrag att genomföra skolval 2018 i samband med de nationella allmänna valen (Ku2019/00784/MD). Skolvalet riktade sig till elever i gymnasieskolan och grundskolan årskurs 7–9. Även elever i grund- och gymnasiesärskolan hade möjlighet att delta. Skolval ger elever en konkret upplevelse av röstningsförfarandet och också ett tillfälle för skolorna att diskutera frågor om det demokratiska systemet och demokratis principer. Totalt 1 718 skolor anmälde sig och totalt 489 982 elever hade möjlighet att rösta i skolvalet 2018. Skolor från 271 kommuner i Sverige deltog. I syfte att skapa intresse för att arrangera skolval hade MUCF tagit fram stödmaterial till lärare samt distribuerat informationsmaterial (prop. 2019/20:1 utg.omr. 1 s. 60–61).

Skolenkäten

Skolenkäten är en del av Skolinspektionens granskning av landets skolor. Enkäten används för att samla in synpunkter från elever, föräldrar och den pedagogiska personalen och är ett av flera underlag inför bedömningen av skolan. Delar av enkätresultaten redovisas också på Skolverkets webbplats Utbildningsguiden. Skolenkäten skickas ut en gång i terminen. Under ett år svarar vanligtvis ca 360 000 personer på hälften av landets skolor på enkäten. Skolenkäten besvaras av elever i grundskolans årskurs 5, årskurs 9 och år 2 på gymnasiet, pedagogisk personal inom grundskolan och gymnasiet samt vårdnadshavare till barn i förskoleklass, grundskolan och grundsärskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att skollagens bestämmelser tydliggör bl.a. att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som alla människors lika värde och jämställdhet. Utskottet ser positivt på att det under senare år har vidtagits ett flertal åtgärder för att stärka skolans värdegrund och personalens kompetens när det gäller dessa frågor. Utskottet vill särskilt hänvisa till att regeringen 2018 beslutade om ett förtydligande av skolans jämställdhetsuppdrag i läroplanerna för grundskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundsärskolan, specialsolan och sameskolan. Motsvarande förslag till ändringar i läroplanerna för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Skolan har ett viktigt demokratiskt uppdrag som regleras såväl i skollagen som i läroplaner, ämnesplaner och kursplaner. Frågor om samhällsstyret, däribland politisk information, är en del av undervisningen och även av utbildningen i övrigt. I skolans läroplaner finns närmare beskrivningar av de grundläggande värden som skolan ska förmedla, exempelvis att skolan ska

vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram samt att undervisningen ska vara saklig och allsidig. Det innebär enligt utskottets mening att all personal i skolan har ansvar för att i undervisningen och i sin yrkesutövning praktisera och levandegöra skolans värdegrund och de grundläggande demokratiska värderingarna samt iakttä saklighet och opartiskhet. Utskottet vill påminna om de lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2018 om politisk information i skolan.

Vad gäller möjligheter för föreningar i civilsamhället att besöka skolor vill utskottet hänvisa till de goda möjligheter skolor har till samverkan med övriga samhället, se nedan i avsnittet om entreprenörskap och samverkan. I de övergripande målen för läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) anges t.ex. att skolans mål är att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden och även har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv. För att uppnå detta ska bl.a. lärarna medverka till att utveckla kontakter med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

När det särskilt gäller frågan om att regelbundet genomföra lokala kartläggningar och undersökningar av elevers attityder och erfarenheter vill utskottet hänvisa till att sådana redan görs, exempelvis MUCF:s återkommande attityd- och värderingsstudie.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 2019/20:2308 (S), 2019/20:2828 (M) yrkande 22 och 2019/20:3118 (SD) yrkande 3.

Trygghet och studiero

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om trygghet och studiero.

Jämför reservation 3 (M), 4 (SD), 5 (C) och 6 (L).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 6 bör elevernas ansvar för arbetsmiljön i skolan tydliggöras i skollagen.

I kommittémotion 2019/20:619 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 6 anförts att elever som begått brott som exempelvis innebär hot eller våld, eller sexualbrott och som är föremål för förundersökning och utreds för brott, ska avskiljas från skolan och få särskild undervisning på annan plats. Bestämmelserna i skollagen om avstängningstid bör tas bort. Det är enligt motionärerna polis, socialtjänst och andra berörda instanser som med hänsyn till utredning av brott eller genomförande av straff och strafftid som ska avgöra när gärningspersonen kan återgå till skolan.

Enligt kommittémotion 2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 40 är det av vikt att verka för att skolor, i likhet med t.ex. Storbritannien och Finland, ska bli skyldiga att polisanmäla om de har skäl att misstänka att ett barn utsatts för sexualbrott eller brott mot liv och hälsa i eller kring skolmiljön.

Enligt kommittémotion 2019/20:3073 av Roger Haddad m.fl. (L) bör krafttag tas mot mobbning. Alla skolor ska enligt motionärerna bl.a. arbeta förebyggande och ha tydliga rutiner. De mobbade bör få det stöd de är berättigade till och huvudmännen måste bli bättre på att använda den lagstiftning och de verktyg som faktiskt finns i syfte att öka tryggheten för de skötsamma eleverna.

Bakgrund och gällande rätt

Skollagen och arbetsmiljölagen

I 5 kap. skollagen finns bestämmelser om ordningsregler och disciplinära och andra särskilda åtgärder. Enligt 5 kap. 5 § ska rektorn besluta om ordningsregler för varje skolenhet, som ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. I 5 kap. 6 § anges att rektorn eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade och som står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter, för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. Enligt det som anges i 5 kap. 7–23 §§ får det beslutas om utvisning, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering vid en annan skolenhet, avstängning samt omhändertagande av föremål som används på ett sätt som är störande för utbildningen eller som kan utgöra en fara för säkerheten i utbildningen. Av 10 kap. 30 § följer att elever i kommunala skolor kan flyttas permanent till en annan skola för att ge de andra eleverna trygghet och studiero.

Enligt svensk lag finns det ingen skyldighet för skolan att göra en polisanmälan vid t.ex. misshandel av en elev. Däremot kan skolan inom ramen för sina egna ordningsregler bestämma att en polisanmälan ska göras (källa: Skolinspektionens webbplats).

I 5 kap. skollagen finns även bestämmelser om arbetsmiljö. I 3 § föreskrivs att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I 4 § finns en uttrycklig hänvisning till arbetsmiljölagens (1977:1160) bestämmelser om krav på en god arbetsmiljö. Arbetsmiljölagen gäller för både elever och skolpersonal i grund- och gymnasieskolan, fr.o.m. förskoleklassen.

Läroplansändringar för att främja ökad trygghet och studiero samt en god arbetsmiljö

Regeringen fattade den 30 augusti 2018 beslut om ändringar i läroplanen för förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet, i läroplanen för sameskolan och i läroplanen för gymnasieskolan. I läroplanerna förtydligas rektorns ansvar

när det gäller trygghet och studiero. Läroplanerna kompletteras också så att de markerar att elever ska visa respekt för, och hänsyn mot, skolans personal och andra elever. Vikten av att eleven, genom egen ansträngning och delaktighet, tar ansvar för sitt lärande och för att bidra till en god arbetsmiljö betonas också. Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2019.

I promemorian Behörighet i ämnet samiska samt vissa läroplansändringar för ökad trygghet och studier (U2020/00232/S) föreslår regeringen att motsvarande ändringar ska göras i läroplanerna för specialskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Läroplanerna ska förtydligas och kompletteras för att öka förutsättningarna för att eleverna ska ha en trygg lärmiljö som främjar studiero. Ändringarna i läroplanerna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2020. Promemorian har remitterats och svar ska komma in senast den 28 april 2020 (regeringens pressmeddelande 2020-01-28).

Utskottsinitiativ om trygghet och studiero i skolan

Under riksmötet 2017/18 föreslog utskottet med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska låta utreda regelverket för trygghet och studiero i skolan med inriktning mot en skärpning av skollagen och se till att det informeras om och vidtas lämpliga insatser för att underlätta tillämpningen av det aktuella regelverket för lärare, rektorer och huvudmän. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag den 18 april 2018 (bet. 2017/18:UbU19 punkt 17 om trygghet och studiero i skolan, rskr. 2017/18:221).

Tillkännagivandet är enligt regeringen inte slutbehandlat (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 104).

Pågående arbete

Regeringskansliet tillsatte den 26 februari 2020 en utredare som ska biträda Utbildningsdepartementet med att ta fram ett förslag till en nationell plan för skolans arbete med trygghet och studiero och lämna förslag som säkerställer ett fungerande regelverk om trygghet och studiero i skolan (U2020/00707/S). Den nationella planen ska avse ett strategiskt långsiktigt arbete och ta sin utgångspunkt i befintliga åtgärder och insatser och omfatta förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem. Utredaren ska bl.a.

- kartlägga och analysera de olika delarna i skolans arbete med trygghet och studiero
- i kartläggningen och analysen särskilt beakta vad som påverkar hur disciplinära åtgärder används samt frågor om elevers utsatthet för sexuella trakasserier och våld och hot, bl.a. hedersrelaterat våld och förtryck
- analysera hur skolorna kan förebygga att elever utsätts för kränkande eller annat olämpligt innehåll, t.ex. pornografi, genom skolans digitala verktyg

- redovisa och analysera de övergripande utmaningarna i skolans arbete med trygghet och studiero
- utifrån kartläggningen, analysen och de identifierade utmaningarna lämna förslag som ska ingå i den nationella planen för trygghet och studiero som för skolväsendet ska ange riktningen för ett långsiktigt och systematiskt arbete
- utifrån analysens olika delar identifiera behov av kompetensutveckling eller annat utvecklingsarbete för lärare och andra personalgrupper i skolan
- lämna författningsförslag som avser ett mobiltelefonförbud för eleverna vid deltagande i undervisning, med rätt för rektor eller lärare att bestämma att mobiltelefoner kan eller ska användas vid olika tillfällen för bestämda syften
- lämna författningsförslag för att elever som hotat eller utsatt andra elever eller skolpersonal för våld lättare ska kunna stängas av eller omplaceras
- lämna förslag på hur lärarnas arbete för att upprätthålla studieron kan stärkas
- lämna förslag på andra åtgärder som ökar skolans möjligheter att ingripa vid ordningsstörningar, och vid behov författningsförslag i dessa avseenden
- lämna författningsförslag som syftar till att skolan ska främja att elever och vårdnadshavare tar del av skolans ordningsregler.

Utredaren ska vid genomförandet av uppdraget beakta relevant forskning och studier inom området trygghet och studiero samt redovisa i vilken mån förslagen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vid genomförandet av uppdraget ska utredaren beakta jämställdhets-, barnrätts- och funktionshindersperspektiven.

Uppdraget bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna och ska redovisas senast den 16 december 2020 (regeringens pressmeddelande 2020-02-26).

Kränkande behandling

Bakgrund

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling regleras i skollagen och diskrimineringslagen (2008:567). Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering och 6 kap. skollagen har som ändamål att motverka kränkande behandling. Båda lagarna ställer krav på att skolor bedriver ett målinriktat arbete för att dels främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter, dels förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling. Skollagen ställer även krav på att skolan och förskolan varje år upprättar en plan mot kränkande behandling, och enligt diskrimineringslagen ska en årlig likabehandlingsplan upprättas.

Skolinspektionen och Diskrimineringsombudsmannen (DO) har ett delat ansvar för tillsynen av att man inom skolan följer de regler som handlar om att

barn och elever inte ska utsättas för diskriminering och andra kränkningar. Barn- och elevombudet (BEO) vid Skolinspektionen har tillsyn över att bestämmelserna i skollagen följs, och Diskrimineringsombudsmannen (DO) har tillsyn över att bestämmelserna i diskrimineringslagen följs. BEO vid Skolinspektionen har bl.a. till uppgift att utreda kränkande behandling som riktats mot barn och elever och att företräda barn eller elever i domstol när BEO:s utredning visar att ett barn eller en elev utsatts för kränkande behandling och det finns förutsättningar att kräva skadestånd från den som driver skolan. DO har ansvar för frågor om trakasserier och diskriminering.

Pågående utredning

En särskild utredare har fått i uppdrag att bl.a. se över tillsynsansvaret över diskrimineringslagen när det gäller verksamhet enligt skollagen (dir. 2018:99, 2019:63). Utredaren ska bl.a. analysera hur tillsynen över bestämmelserna i diskrimineringslagen när det gäller det skollagsreglerade området i sin helhet kan flyttas till Skolinspektionen. Utredaren ska lämna nödvändiga och fullständiga författningsförslag, och uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 oktober 2020.

Skollagen

I 6 kap. 3 § skollagen definieras kränkande behandling som ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet. Det är huvudmannen som ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 §). Skollagen föreskriver vidare att lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten har en skyldighet att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Dessa regler ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på det sätt som avses i diskrimineringslagen (6 kap. 10 §). Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för repressalier på grund av att barnet eller eleven medverkat i en utredning enligt 6 kap. eller anmält eller påtalat att någon handlat i strid med bestämmelserna i kapitlet (6 kap. 11 §). Om huvudmannen eller personalen åsidosätter sina skyldigheter enligt bestämmelserna i skollagen ska huvudmannen dels betala skadestånd till barnet eller eleven för den kränkning som detta innebär, dels ersätta annan skada som har orsakats av åsidosättandet (6 kap. 12 §). Om kränkningen är ringa betalas det inte ut något skadestånd.

Utskottets ställningstagande

Med anledning av de motionsyrkanden som handlar om trygghet och studiero i olika avseenden vill utskottet anföra följande. Som utskottet uttalat tidigare (bet. 2018/19:UbU8) är en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utskottet kan konstatera att bristande trygghet och studiero samt förekomsten av olika former av skadegörelse och kränkningar i dag är alltför vanliga, och i undantagsfall förekommer det även att elever utsätter varandra för straffbara handlingar (se t.ex. Skolenkäten, Skolinspektionen 2018).

Vad gäller motionsyrkandet om att införa en skyldighet för skolor att göra polisanmälan vill utskottet hänvisa till att skolor inom ramen för sina egna ordningsregler kan bestämma att en polisanmälan ska göras.

Regeringskansliet tillsatte den 26 februari 2020 en utredare som ska biträda Utbildningsdepartementet med att ta fram ett förslag till en nationell plan för skolans arbete med trygghet och studiero och lämna förslag som säkerställer ett fungerande regelverk om trygghet och studiero i skolan. Uppdraget ska redovisas senast den 16 december 2020. Utskottet kommer noggrant att följa utvecklingen av frågan om trygghet och studiero och regeringens fortsatta arbete inom detta område.

Mot ovanstående bakgrund ser inte utskottet skäl att föregripa det arbete som pågår och avstyrker motionerna 2019/20:619 (SD) yrkande 6, 2019/20:3073 (L), 2019/20:3094 (M) yrkande 6 och 2019/20:3248 (C) yrkande 40.

Nationella prov

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nationella prov.
Jämför reservation 7 (M) och 8 (KD).

Motionerna

I motion 2019/20:1389 av Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 2 framhålls vikten av att tillåta talsyntes vid nationella prov.

I kommittémotion 2019/20:3088 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 2 anfördes att en översyn bör göras för att säkerställa att elever med särskilda behov, såsom synskada eller dyslexi, får det stöd de har rätt till vid nationella prov.

I kommittémotion 2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkande 22 anfördes att det är viktigt att alla skolor har ett systematiskt kvalitetsarbete för att säkerställa en likvärdig betygsättning. Skolverket bör därför få i uppdrag att ta fram en modell för hur betygen ska korreleras mot resultaten i de

nationella proven, inte på individnivå men väl på gruppnivå för respektive skola.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas i skollagen att meddela föreskrifter om skyldighet att delta i nationella prov (29 kap. 28 § skollagen). Regeringen har meddelat föreskrifter om nationella prov, t.ex. i vilka ämnen det ska finnas nationella prov och när de ska ges. Ytterligare föreskrifter om nationella prov har meddelats av Skolverket. Nationella prov genomförs i vissa ämnen i årskurs 3, 6 och 9. Även i specialskolans årskurs 4, 7 och 10 samt i sameskolans årskurs 3 och 6 genomförs nationella prov. I årskurs 3 finns nationella prov i matematik och svenska eller svenska som andraspråk. I årskurs 6 finns det prov i engelska, matematik och svenska eller svenska som andraspråk. I årskurs 9 finns det prov i engelska, matematik, svenska eller svenska som andraspråk samt i något SO-ämne och något NO-ämne. I gymnasieskolan finns det prov i engelska, matematik samt i svenska eller svenska som andraspråk. Vilka prov en elev ska göra beror på vilket program eleven går. Syftet med proven är att stödja betygsättningen, förutom i årskurs 3 där syftet är att stödja bedömningen av om eleven har uppnått kunskapskraven.

Tillkännagivanden

Riksdagen har vid två tillfällen riktat tillkännagivanden till regeringen om digitaliserade nationella prov med extern rättning (bet. 2015/16:UbU14 punkt 30, rskr. 2015/16:228) och om digitala och centralt rättade nationella prov (bet. 2016/17:UbU17 punkt 10, rskr. 2016/17:250).

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2020 att frågan om digitaliserade nationella prov med extern rättning bereds och att regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan. Tillkännagivandena är enligt regeringen inte slutbehandlade (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 106).

Digitalisering av nationella prov

Med utgångspunkt i propositionen Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala (prop. 2017/18:14, bet. 2017/18:UbU5, rskr. 2017/18:44) pågår arbetet med att digitalisera de nationella proven och bedömningsstöden. Syftet är att effektivisera det nationella stödet för kunskapsbedömning och betygsättning. Skolverket har sedan september 2017 i uppdrag att digitalisera de nationella proven och bedömningsstöden samt skapa möjligheter för extern bedömning av proven (U2017/03739/GV). Sedan hösten 2018 genomför Skolverket en försöksverksamhet med ett stegvist införande av digitaliserade prov och extern bedömning. Sedan hösten 2018 ska eleverna även skriva

uppsatserna i vissa nationella delprov på dator eller annan digital enhet. I enlighet med förslagen i propositionen ska resultat på nationella prov särskilt beaktas vid betygsättning. Provens och bedömningsstödens syfte att stödja lärarnas bedömning av elevernas kunskaper, och betygsättningen har även tydliggjorts i berörda förordningar för respektive skolform. För att stärka kvaliteten i provsystemet har Skolverket i uppdrag att utveckla gemensamma ramverk för utveckling av de nationella proven respektive de nationella bedömningsstöden. I ramverken ska bl.a. kvalitetskriterier för provverksamheten anges. Vidare har regeringen beslutat om bestämmelser på förordningsnivå som bl.a. reglerar den försöksverksamhet med digitalisering, extern bedömning och medbedömning som Skolverket ansvarar för. De ändrade bestämmelserna trädde i kraft den 29 juni 2018.

Skolverkets pågående arbete m.m.

Skolverket gjorde i februari 2019 en delredovisning av regeringsuppdraget Att digitalisera de nationella proven m.m. (U2017/03739/GV, dnr 2019:96). Av redovisningen framgick bl.a. att alla nationella prov enligt uppdraget skulle kunna genomföras digitalt 2022.

I ett pressmeddelande från Skolverket daterat den 23 januari 2020 ges följande information. Tidsplanen för införande av digitala nationella prov är justerad. Det innebär att provtjänsten kommer att tas i bruk 2022 för ett antal betygsstödjande digitala bedömningsstöd och att de första digitala nationella proven kommer att genomföras 2023. Under 2022 kommer skolorna att få möjlighet att testa och bekanta sig med den nya digitala provtjänsten. Justeringen görs för att ge både Skolverket och skolorna den förberedelsestid som behövs.

Av pressmeddelandet framgår vidare att digitaliseringen av nationella prov är ett av de största förändrings- och utvecklingsarbeten som genomförts i det svenska skolväsendet. Alla skolor måste ha de tekniska förutsättningarna på plats för att kunna genomföra proven. Genom undersökningar och signaler från försöksverksamheten kan Skolverket konstatera att skolornas förutsättningar att genomföra digitala nationella prov varierar mycket. Det i kombination med att Skolverket kontinuerligt stöter på nya utmaningar och vägval med provtjänsten som har varit svåra att förutse gör att man justerar tidsplanen. Skolverkets bedömning är att den ändrade tidsplanen ger både Skolverket, skolor samt kommuner och enskilda huvudmän den förberedelsestid de behöver.

För att prova och utveckla hur tjänsten bidrar till likvärdighet och effektivitet inledde Skolverket arbetet med 100 försöksskolor hösten 2018. Arbetet kommer att pågå t.o.m. 2021. Att alla nationella prov ska vara digitala medför krav på skolhuvudmännens digitala beredskap. Bland annat kommer skolorna att behöva skaffa nya datorer och surfplattor eller uppgradera sina befintliga datorer och surfplattor så att de kan hantera webbläsare som stöder

moderna webbstandarder. Skolverket tar fram vägledning och stöd inför att de digitala proven införs.

Av budgetpropositionen för 2020 framgår bl.a. följande om det pågående arbetet (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 107). Att införa digitala nationella prov fr.o.m. 2022 är en högt prioriterad fråga för regeringen. Digitala nationella prov har flera fördelar, bl.a. förväntas de leda till mindre administration och innebära minskade säkerhetsrisker, såsom otillbörlig spridning vid distributionen av provmaterial. Att digitalisera nationella prov är en komplex uppgift för Skolverket. Parallellt med utvecklingen av digitala prov kommer skolorna att som tidigare tillhandahålla pappersprov, innan dessa slutligen fasas ut. Skolverket har nyligen inlett en försöksverksamhet med digitalisering av proven samt extern bedömning av elevlösningarna, och kan nu med större säkerhet än tidigare beräkna kostnader för arbetet med genomförande och implementering av de nya proven. Det är viktigt att Skolverket ges rätt verktyg och tillräckliga resurser för att genomföra arbetet och implementeringen av reformen så att konstruktionen av prov och system motsvarar krav och förväntningar. Det är vidare viktigt att samtliga huvudmän är väl förberedda. Regeringen bedömer därför att ytterligare medel bör tillföras Skolverket för arbetet med att digitalisera de nationella proven.

Regeringen föreslog att Skolverket får förstärkning av medel med 16 miljoner kronor fr.o.m. 2020 för arbetet med att digitalisera de nationella proven. Riksdagen beslutade i enlighet med detta (prop. 2019/20:1, bet. 2019/20:UbU1, rskr. 2019/20:134).

Regeringen har beslutat om förordningsändringar som ger Skolverket ett tydligt stöd för att reglera vad som behövs när det gäller den tekniska infrastrukturen så att det säkerställs att alla elever kan genomföra proven på ett likvärdigt och rättssäkert sätt. Ändringarna i skolformsförordningarna trädde i kraft den 20 december 2019.

Regeringen har även beslutat om att ge Skolverket i uppdrag att utreda hur central rättning av nationella prov kan införas. I uppdraget ingår att kartlägga de åtgärder som krävs för att central rättning ska kunna införas och föreslå en organisation för en sådan funktion, inom en befintlig statlig myndighet eller som ett självständigt organ, samt en tidsplan för ett införande. Skolverket ska redovisa förutsättningarna för central rättning samt pedagogiska, organisatoriska och ekonomiska konsekvenser, inklusive kostnader för införande och drift. Uppdraget gavs genom en ändring av Skolverkets regleringsbrev för budgetåret 2019 (U2019/03315/GV [delvis], U2019/03690/GV) och ska redovisas senast den 15 oktober 2020. Uppdraget bygger delvis på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna (regeringens pressmeddelande 2019-11-15).

Vidare har regeringen den 19 december 2019 beslutat om att ge Skolverket rollen som sektorsansvarig myndighet när det gäller de statliga insatserna för skolväsendets digitalisering. Det innebär enligt regeringen att staten nu tar ett större ansvar för att digitaliseringen av skolan samordnas (regeringens pressmeddelande 2019-12-19).

Likvärdig betygsättning

Av budgetpropositionen för 2020 framgår bl.a. följande om likvärdig betygsättning (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 99–100). I Skolverkets rapport Analyser av likvärdig betygsättning mellan elevgrupper och skolor (nr 475, 2019) analyserar verket hur betyg sätts i relation till resultatet på de nationella proven. En central utgångspunkt för undersökningen är att de nationella proven fungerar som en indikator för att bedöma om betygsättningen är likvärdig mellan skolor och elevgrupper.

Resultatet visar en stor variation i betygsättning i relation till de nationella proven och stora skillnader mellan skolor. Enligt Skolverket finns det inget som tyder på att skillnaderna har minskat mellan åren 2005 och 2017. Skolverkets analys visar vidare att betygsättningen i hög grad är relativ, det vill säga att den relateras till den genomsnittliga prestationsnivån hos eleverna på skolorna. Det är enligt Skolverket en betydligt lägre sannolikhet att en elev får ett högre betyg utifrån sitt resultat på det nationella provet om eleven går i en skola med hög genomsnittlig prestationsnivå. Att betygsättningen i relation till de nationella proven varierar så mycket mellan olika skolor liksom inslaget av relativ betygsättning visar enligt myndigheten på en grundläggande problematik i betygssystemet i fråga om att åstadkomma en nationellt likvärdig kunskapsbedömning.

För att nå en markant ökad likvärdighet i betygsättningen krävs enligt Skolverket systemförändringar i betygssystemet. Sådana systemförändringar behöver enligt myndigheten utredas noggrant och vägas mot tänkbara negativa effekter som förändringarna kan få. Detta utesluter inte vikten av en fortsatt strävan att ge lärare bättre förutsättningar att utveckla en ökad samsyn om hur kunskapskraven ska förstås och på vilka grunder betyg sätts, påtalar Skolverket.

Skolinspektionen genomförde under 2018 en kvalitetsgranskning av skolhuvudmäns och rektorers arbete för en rättvis och likvärdig betygsättning i grundskolan (Rättvis och likvärdig betygsättning i grundskolan?, Skolinspektionen, dnr 400-2016:11436). Granskningen visar bl.a. att huvudmän och rektorer behöver lägga betydligt större vikt vid att analysera betygsresultat inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. I april 2019 publicerade myndigheten ytterligare en kvalitetsgranskning på temat betygsättning, denna gång i gymnasieskolan med fokus på kursen svenska 3 och högskoleförberedande program (Betygsättning på högskoleförberedande program i kursen svenska 3, Skolinspektionen, dnr 400-2017:10213). Skolinspektionen konstaterar bl.a. att de skolor som granskats inte i någon egentlig mening samverkar när det gäller betygsättning. Även här saknades en analys av betygsresultat på såväl övergripande nivå som på lärarnivå. Det bör noteras att myndigheten valde ut de skolor som hade en stor avvikelse mellan betyg och resultat på nationella prov, och att urvalet således inte är representativt. Skolinspektionen bedömer dock att granskningen visar på en problematik som kan generaliseras.

Att genomföra nationella prov med elever som har läs- och skrivsvårigheter

På Skolverkets webbplats finns information om att genomföra nationella prov med elever som har läs- och skrivsvårigheter. Det finns pågående rättsprocesser som handlar om denna fråga (Skolverkets webbplats).

I interpellationsdebatt och svar på en fråga i riksdagen under detta riksmöte om att genomföra nationella prov med elever som har läs- och skrivsvårigheter har utbildningsminister Anna Ekström svarat bl.a. följande (ip. 2018/19:315 av Roger Haddad [L], och fr. 2019/20:753 av Betty Malmberg [M]). Skollagen är tydlig med att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Det kan innebära stödinsatser i form av extra anpassningar eller särskilt stöd.

En elevs behov av stödinsatser kan visa sig i undervisningen genom exempelvis användning av ett nationellt kartläggningsmaterial, ett nationellt bedömningsstöd eller genom resultatet på ett nationellt prov. Det är därför viktigt att eleverna får genomföra de nationella proven på ett sätt som gör att de kan visa hur deras kunskaper och förmågor förhåller sig till kunskapskraven.

För vissa elever behöver proven anpassas i samband med genomförandet, t.ex. genom förlängd provtid eller att provet delas upp på flera tillfällen. Det är Skolverket som på regeringens uppdrag ansvarar för de nationella proven. Skolverket framhåller i sin information att sådana anpassningar måste utgå från varje elevs förutsättningar och att det därför inte går att generellt slå fast vilka anpassningar som ska göras i olika fall. Som stöd ger Skolverket exempel på olika anpassningar i lärarinformationen till respektive prov. Skolverket framhåller dock vikten av att skolan genomför anpassningar så att provet fortfarande prövar de kunskaper och förmågor som respektive delprov avser att pröva. Om det finns särskilda skäl kan rektorn vidare fatta beslut om att en elev inte behöver genomföra ett nationellt prov eller ett delprov.

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att digitalisera de nationella proven. I det uppdrag som regeringen gett myndigheten ingår att så långt som möjligt sträva efter att säkerställa de nationella provens tillgänglighet och användbarhet för alla elever, inklusive elever med funktionsnedsättning, för att inte begränsa elevens möjlighet att visa sina kunskaper i provsituationen.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsyrkanden om att bl.a. en översyn bör göras för att säkerställa att elever med särskilda behov får det stöd de har rätt till vid nationella prov vill utskottet hänvisa till de svar utbildningsminister Anna Ekström gett i riksdagen under innevarande riksmöte. Utbildningsministern

säger bl.a. att skollagen är tydlig med att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2019/20:1389 (S) yrkande 2 och 2019/20:3088 (M) yrkande 2.

När det gäller motionsyrkandet om att ge Skolverket i uppdrag att ta fram en modell för hur betygen ska korreleras mot resultaten i de nationella proven, delar utskottet motionärernas uppfattning om att frågan om likvärdig betygsättning är viktig. Frågan har varit aktuell under en längre tid, bl.a. har Skolverket analyserat hur betyg sätts i relation till resultaten på de nationella proven i rapporten Analyser av likvärdig betygsättning mellan elevgrupper och skolor (Skolverket, rapport 475, 2019). En central utgångspunkt för undersökningen är att de nationella proven fungerar som en indikator för att bedöma om betygsättningen är likvärdig mellan skolor och elevgrupper. Det pågår således ett utvecklingsarbete med denna fråga. Utskottet vill inte föregripa det pågående arbetet och avstyrker därför motion 2019/20:3188 (KD) yrkande 22.

Läromedel och skolbibliotek

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att införa en centralt samordnad granskning av läromedel och om en stärkt rätt till skolbibliotek.

Jämför reservation 9 (C) och 10 (V).

Motionerna

Enligt partimotion 2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 bör möjligheterna att införa en centralt samordnad granskning av läromedel för stöd till lärare ses över. Syftet är, enligt motionärerna, att granska läromedel efter deras kvalitet och i vilken mån de speglar läroplanen samt beaktar jämställdhetsaspekter. Det ska inte resultera i en tvingande lista utan ses som ett stöd för lärarna i deras val av läromedel. Motsvarande framförs i kommittémotion 2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2.

I partimotion 2019/20:3103 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 framhålls att skolbiblioteket ska vara en integrerad del av skolan och att alla skolor ska ha skolbibliotek med utbildad personal. Även om omfattningen av dessa bibliotek kan variera ska det enligt motionärerna inte räcka med biblioteksbuskar eller stadsbibliotek. Regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att elevernas rätt till skolbibliotek stärks.

Bakgrund och gällande rätt

Läromedel

Enligt 1 kap. 5 § skollagen ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Av förarbetena till skollagen framgår att de nationella styrdokumenterna ger läraren utrymme att välja innehåll och metoder för att nå målen och att detta kräver ett vetenskapligt förhållningssätt genom att kritiskt granska, pröva och sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. Arbetet i skolan med att välja innehåll och metod och att värdera resultatet ska därför präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevant forskning och beprövad erfarenhet. Vidare framgår det att formuleringen om vetenskaplig grund och erfarenhet tydliggör lärares ansvar att bedriva undervisning som vilar på vetenskaplig grund (prop. 2009/10:165 s. 223 f.).

Enligt skollagen ska alla elever utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning (9 kap. 8 §, 10 kap. 10 §, 11 kap. 13 §, 12 kap. 10 §, 13 kap. 10 §, 15 kap. 17 § och 18 kap. 17 §). Enligt Lgr 11 är det rektorn som har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bl.a. skolbibliotek och digitala verktyg. Även enligt läroplanen för gymnasieskolan (Gy 11) har rektorn särskilt ansvar för att utbildningen utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges handledning och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet och andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bl.a. skolbibliotek och digitala verktyg. Vidare anges i förarbetena till skollagen att skolorna ska ha en betydande pedagogisk frihet att utforma undervisningen och välja stoff och läromedel på det sätt som passar de lokala förutsättningarna och skolans pedagogiska profil (prop. 2009/10:165 s. 263).

Skolbibliotek

Enligt 2 kap. 36 § skollagen ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek. Det finns även en hänvisning till denna bestämmelse i 10 § bibliotekslagen (2013:801). I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 283–284) anges att skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildning. I skollagen finns inte någon definition av begreppet skolbibliotek, men i förarbetena förklaras att man vanligtvis brukar avse en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgiften att stödja elevernas lärande. Vidare måste tillgången till skolbibliotek enligt förarbetena till skollagen kunna anordnas på olika sätt beroende på de lokala förhållandena vid varje skola. Som exempel anges att en liten skola i glesbygden eller en nystartad skola med

få elever kan ha helt andra förutsättningar och behov av lösningar än en storstadsskola. Det är skolans huvudman som avgör hur elevernas tillgång till skolbibliotek ska lösas. I de reviderade läroplaner som började gälla den 1 juli 2018 förtydligas skolbibliotekens pedagogiska funktion och deras uppdrag att som en del av undervisningen stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens (Lgr 11 och Gy 11).

Bakgrund och pågående arbete

Kungliga biblioteket överlämnade i mars 2019 ett förslag till nationell biblioteksstrategi till regeringen. Kungliga biblioteket har inom ramen för arbetet med strategin även redovisat ett antal rapporter under 2018 och 2019, däribland Värdet av skolbiblioteket – en verksamhet för hållbar utbildning och bildning. Förslaget till nationell biblioteksstrategi har skickats ut på remiss och bereds inom Regeringskansliet (prop. 2019/20:1 utg.omr. 17 s. 76).

Under 2018 genomförde Skolinspektionen en kvalitetsgranskning om och hur skolor använder skolbiblioteket som en pedagogisk resurs för att främja elevernas lärande (Skolbiblioteket som pedagogisk resurs, dnr 400:2016:11433). I granskningsrapporten konstateras att skolbibliotekens verksamhet behöver utvecklas inom flera områden. Det framgår bl.a. att biblioteken i liten utsträckning är en integrerad del av den pedagogiska verksamheten, att skolbibliotekens arbete för att stärka elevernas digitala kompetens behöver förbättras och att rektorer behöver ta ett större ansvar för verksamheten.

Skolverket fick 2013 i uppdrag att svara för genomförandet av fortbildning för lärare i läs- och skrivutveckling där fokus ska vara på det kollegiala lärandet, det s.k. Läslyftet (U2013/07215/S). Genom ett tilläggsuppdrag 2016 utvidgades målgruppen till att även omfatta förskollärare och skolbibliotekarier (U2016/05733/S). Hittills har ca 35 000 lärare och skolbibliotekarier deltagit i satsningen. Läslyftet har utvärderats av Umeå universitet. När det gäller skolbibliotekariernas roll visar utvärderingen att deltagandet har varit värdefullt och resulterat i förbättringar i verksamheten, bl.a. vad gäller att utveckla samarbetet mellan skolbibliotekarier och lärare för att förbättra elevernas språk-, läs- och skrivutveckling (Centrum för utvärderingsforskning vid Umeå universitet, delrapport 10 En intervjustudie av skolbibliotekariernas roll i Läslyftet, april 2019). Insatsen pågår t.o.m. läsåret 2020/21 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 16 s. 95).

Personalförstärkningar till skolbibliotek

Riksdagen beslutade genom att bifalla förslaget i budgetpropositionen för 2016 om statsbidrag för personalförstärkningar till skolbiblioteken i grundskolan och motsvarande skolformer, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan för att stärka skolbibliotekens roll för elevernas läslust och läsförmåga (prop. 2015/16:1 utg.omr. 16 s. 221, bet. 2015/16:UbU1 s. 42). Syftet med statsbidraget är att öka skolbibliotekens möjligheter att stödja elevernas lärande, stimulera deras läslust och främja deras språkutveckling.

Enligt förordningen (2016:370) om statsbidrag för personalförstärkning i skolbibliotek får statsbidrag lämnas för anställning av personal som har utbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap och som innebär en personalförstärkning, i form av utökad personalnärvaro i skolbiblioteken. Om det inte finns någon sådan personal får statsbidrag lämnas för anställning av personal som har annan lämplig utbildning. Skolverket ansvarar för att pröva frågor inom ramen för statsbidraget och att betala ut bidraget.

Pågående utredning

Regeringen gav i november 2019 en särskild utredare i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder för att stärka skolbiblioteken i syfte att ge alla elever i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan likvärdig tillgång till skolbibliotek (U 2019:04 Utredningen om stärkta skolbibliotek och läromedel, dir. 2019:91). I uppdraget ingår även att utreda och föreslå åtgärder för att öka tillgången till skolbibliotek med utbildade bibliotekarier. Utredaren ska också föreslå hur statens roll bör se ut när det gäller läromedel i svensk skola. Utredaren ska bl.a.:

- föreslå hur det kan tydliggöras i skollagen vad en ändamålsenlig skolbiblioteksverksamhet ska omfatta
- kartlägga hur samverkan mellan skolbibliotek, folkbibliotek och den regionala biblioteksverksamheten ser ut och vid behov lämna förslag på hur denna samverkan kan utvecklas och stärkas, i syfte att bidra till högre kvalitet och kostnadseffektivitet
- analysera om och i så fall hur digitala resurser kan skapa fungerande lösningar i form av exempelvis skolbibliotekariestöd på distans
- föreslå hur val av ändamålsenliga och tillgängliga läromedel av hög kvalitet kan underlättas
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2020.

Utskottets ställningstagande

Skollagens bestämmelse om rätten till tillgång till skolbibliotek för alla elever är enligt utskottet betydelsefull för elevernas lärande. Utskottet vill lyfta fram att regeringen har inrättat ett statsbidrag för personalförstärkning till skolbiblioteken för att stärka elevernas läslust och läsförståelse.

Frågan om hur val av ändamålsenliga och tillgängliga läromedel av hög kvalitet kan underlättas är också enligt utskottet relevant och väsentlig.

Utskottet vill i dessa båda frågor hänvisa till att regeringen i november 2019 gav en särskild utredare i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder för att stärka skolbiblioteken i syfte att ge alla elever i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan likvärdig tillgång till skolbibliotek. I uppdraget ingår även

att utreda och föreslå åtgärder för att öka tillgången till skolbibliotek med utbildade bibliotekarier. Utredaren ska också föreslå hur statens roll bör se ut när det gäller läromedel i svensk skola. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2020. Utskottet vill inte föregripa det arbete som pågår och avstyrker därför motionerna 2019/20:3103 (V) yrkande 1, 2019/20:3110 (C) yrkande 3 och 2019/20:3254 (C) yrkande 2.

Särskilda undervisningsämnen och kunskapsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om särskilda undervisningsämnen och kunskapsområden.
Jämför reservation 11 (SD).

Motionerna

Enligt motion 2019/20:933 av Anna Wallentheim (S) bör man överväga att verka för att kommunerna påbörjar eller fortsätter implementeringsarbetet med Lärande för hållbar utveckling för att ge skolor likvärdiga förutsättningar att uppfylla skollagstiftning och läroplansmål kring hållbar utveckling.

I motion 2019/20:974 av Sanne Lennström och Elin Lundgren (båda S) anføres att regeringen ska överväga att se över innehållet i skolans styrdokument med syftet att främja framtida konsumenters kunskap om hållbar konsumtion.

Enligt motion 2019/20:2707 av Lars Püss (M) bör obligatorisk totalförsvarsutbildning i skolan införas senast höstterminen i årskurs 2 på gymnasiet och gärna också som en komplettering i tidigare årskurser.

Enligt kommittémotion 2019/20:825 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 19 bör regeringen utreda möjligheten att integrera kunskap om psykisk hälsa och ohälsa i läroplanen. Syftet är enligt motionärerna att ge unga bättre förutsättningar att möta svårigheter i livet.

Enligt motion 2019/20:1683 av Runar Filper (SD) bör teoridelen av jägarexamen införas som frivilligt tillvalsämne på högstadiet och i gymnasieskolan.

I motion 2019/20:2763 av Carina Ståhl Herrstedt (SD) anføres att teckenspråk ska finnas som val bland moderna språk i skolan.

I motion 2019/20:3198 av Cassandra Sundin och Aron Emilsson (båda SD) anføres att det bör ses över hur skolan kan bidra för att ytterligare öka kunskaperna om allemansrätten eftersom det finns en okunskap hos allmänheten om vad den innebär.

Enligt motion 2019/20:252 av Mikael Larsson (C) bör LRF:s utbildning Bonden i skolan göras till ett nationellt uppdrag och erbjudas alla skolelever i årskurserna 1–6.

Enligt motion 2019/20:2091 av Maria Nilsson (L) yrkande 3 bör arbetet med att inkludera Sveriges minoriteter i läromedel och undervisning både i grundskolan och på gymnasiet förstärkas.

Enligt motion 2019/20:1109 av Maria Gardfjell (MP) yrkande 6 bör Skolverket få i uppdrag att införa matbedömning i läroplanen för hem- och konsumentkunskap.

I motion 2019/20:1110 av Maria Gardfjell (MP) anförs att hållbar utveckling ska införas som obligatoriskt ämne i skolan.

Enligt motion 2019/20:1531 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 2 bör skolans ansvar för att lära barn att cykla, att lära ut trafikregler och ett trafiksäkert beteende samt att uppmuntra cyklande till och från skolan tydliggöras.

Gällande rätt

Grundskolan

Grundskolans ämnen räknas upp i skollagen (10 kap. 4 §). Undervisningen ska omfatta bild, engelska, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, matematik, musik, naturorienterande ämnen (biologi, fysik och kemi), samhällsorienterande ämnen (geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap), slöjd, svenska eller svenska som andraspråk och teknik. Dessutom ska moderna språk finnas som ämne och erbjudas varje elev inom ramen för språkval och ämnet modersmål för de elever som ska erbjudas modersmålsundervisning. För varje ämne ska det finnas en kursplan. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner (10 kap. 8 §).

Den 1 juli 2018 började en ny stadieindelning för grundskolan och reglering av undervisningstiden per stadium att gälla. Den nya regleringen innebär att grundskolans timplan regleras på förordningsnivå som en bilaga till skolförordningen (2011:185). Vidare innebär lagändringarna att moderna språk anges som ett ämne i skollagen och att undervisningstiden i sameskolan utökas med 48 timmar för språkval, som är en avsatt tid inom vilken eleven kan göra vissa val. Undervisningen i språkval ska påbörjas senast i årskurs 6 (prop. 2016/17:143, bet. 2016/17:UbU23, rskr. 2016/17:339).

Utöver undervisningen i de särskilda ämnena finns elevens val och skolans val (10 kap. 4 § skollagen). Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Skolverket har godkänt en plan för undervisningen. En del eller hela utrymmet för skolans val ska kunna användas till ett sådant lokalt tillval. Det kan handla om ett speciellt område som inte täcks av kursplanerna. Kursplanerna för respektive ämne framgår av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11, reviderad 2018). Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 368) framgår att läroplanen inklusive kursplanerna och kunskapskraven uttrycker de kunskaper och värden som eleverna ska ha med sig från grundskolan. När

det gäller utformningen av undervisningen, bl.a. val av stoff och metoder, framgår det av förarbetena att styrdokumentet ger stor frihet för varje skola att organisera undervisningen efter egna förutsättningar och pedagogiska val. Enligt 9 kap. 8 § skolförordningen ska huvudmannen erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Vidare framgår av 9 kap. 9 § skolförordningen att det i timplanen anges ett antal timmar som får användas för skolans val. Utrymmet för skolans val ska användas för undervisning i ett eller flera ämnen. Det är rektorn som beslutar om hur utrymmet för skolans val ska användas.

Gymnasieskolan

Till skillnad från grundskolans ämnen regleras inte gymnasieskolans ämnen i skollagen. I 4 kap. 1 § gymnasieförordningen (2010:2039, reviderad 2018) anges att Skolverket får meddela ytterligare föreskrifter om vilka ämnen och kurser som ska ingå i respektive program och i de nationella inriktningarna. Exempelvis specificeras i gymnasieförordningen (4 kap. 1 § tredje stycket) vilka kurser i språk som får erbjudas på det humanistiska programmets inriktning språk och att det på det naturvetenskapliga programmets inriktning naturvetenskap och samhälle som naturvetenskapligt ämne får erbjudas kurser i biologi, fysik eller kemi.

Av läroplanen för gymnasieskolan (Gy 11, reviderad 2018) framgår att de gymnasiegemensamma ämnena är ämnen som alla gymnasieelever läser. De varierar i omfattning mellan de olika programmen. Det finns nio gymnasiegemensamma ämnen: engelska, historia, idrott och hälsa, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap och svenska eller svenska som andraspråk.

Varje program innehåller också ett antal programgemensamma ämnen, programfördjupning, inriktningskurser och individuellt val. Programgemensamma ämnen är ämnen som alla elever på ett specifikt program läser och som ger programmet dess prägel. Inriktningar finns på alla program utom vård- och omsorgsprogrammet. En inriktning är ett område som eleven väljer inom ett program. Programfördjupningen innehåller ämnen och kurser som ligger inom ramen för examensmålen och programmets karaktär och som kompletterar och fördjupar de programgemensamma ämnena. Den ska ge utrymme för specialisering inom programmets karaktär. Inom det individuella valet på yrkesprogrammen ska skolan erbjuda kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet. Estetiska kurser och kurser i idrott och hälsa ska alltid erbjudas på samtliga program. Dessutom ska de nationella programmen innehålla ett gymnasiearbete som sammanfattar utbildningen på programmet. Gymnasiearbetet måste vara godkänt för att eleven ska få examen.

Övergripande perspektiv i läroplanerna m.m.

Enligt 1 kap. 11 § skollagen ska en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen gälla för varje skolform och för fritidshemmet. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om läroplaner.

I både läroplanen för grundskolan (Lgr 11) och läroplanen för gymnasieskolan (Gy 11) anges fyra övergripande perspektiv som ingår i skolans uppdrag och som ska anläggas i all undervisning:

- Genom ett historiskt perspektiv kan eleverna utveckla en förståelse för samtiden och en beredskap inför framtiden samt utveckla sin förmåga till dynamiskt tänkande.
- Genom ett miljöperspektiv ska undervisningen bl.a. belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.
- Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang, skapa internationell solidaritet, förbereda för ett samhälle med kontakter över kultur- och nationsgränser samt utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.
- Det etiska perspektivet ska präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden.

Av Lgr 11 framgår vidare att en skolas rektor har ansvar för att undervisningen integrerar ämnesövergripande kunskapsområden, vilket bl.a. inkluderar miljö, trafik- och konsumentfrågor. I beskrivningen av skolans uppdrag i läroplanen för grundskolan anges bl.a. att utbildning och fostran i djupare mening är en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver.

Av Gy 11 framgår att en skolas rektor har ansvar för att eleverna får kunskaper om bl.a. konsument- och trafikfrågor.

Särskilt om hälsa i läroplanerna

Skolverket har 2019 publicerat kunskapsöversikten Hälsa för lärande – lärande för hälsa. Av kunskapsöversikten framgår bl.a. följande (s. 21–22). Ett återkommande utvecklingsområde med det hälsofrämjande arbetet är att det måste kopplas tydligare till undervisningen. Kunskapsöversikten har som huvudfokus att genom bästa tillgängliga kunskap öka förståelsen för hur lärande och hälsa påverkar varandra samt att förtydliga det förebyggande och hälsofrämjande arbetet som hela skolans gemensamma uppdrag. De perspektiv som lyfts fram har sitt stöd i omfattande nationell och internationell forskning.

Att hälsa har en plats i förskolans och skolans uppdrag framgår också av läroplanerna. I förskolans läroplan (Lpfö 2018) formuleras förskolans hälsouppdrag på flera ställen. Inte minst omsorgsbegreppet är enligt Skolverket intressant i detta sammanhang: Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Vidare ska utbildningen ska präglas av omsorg om barnens välbefinnande och trygghet och den ska planeras och genomföras på ett sådant sätt så att den främjar barnens utveckling, hälsa och välbefinnande.

Läroplan för förskolan betonar också vikten av fysisk aktivitet, rörelseförmåga och rörelseglädje. Hälsouppdraget i förskolans läroplan betonas vidare genom att också barnens förståelse av hälsa och välbefinnande är en viktig aspekt av uppdraget. Detta innebär att man ska synliggöra, reflektera och ge barnen möjlighet att utveckla denna förståelse. I läroplanerna för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), grundsärskolan (Lgsär 11) och gymnasieskolan (Lgy 11) finns motsvarande uppdrag kring hälsa beskrivet t.ex. i avsnittet kring skolans värdegrund och uppdrag, övergripande syften, kursplanemål och examensmål: "Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten" (Lgr11). Det beskrivs också att varje elev efter genomgången grundskola har "fått kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsa, miljön och samhället (Lgr11) och "har kunskaper om förutsättningarna för en god hälsa" (Lgy 11).

Den 23 januari 2020 höll bl.a. utbildningsutskottet en offentlig utfrågning på temat psykisk hälsa i ett Agenda 2030-perspektiv om bl.a. psykisk hälsa hos elever.

Särskilt om hållbar utveckling

Miljö och hållbar utveckling har sedan lång tid tillbaka ett starkt stöd i skolväsendets styrdokument. I den inledande delen av läroplanerna för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning anges miljö och hållbar utveckling som ett av de fyra perspektiv som ska genomsyra all undervisning. Dessutom talas om lärande för hållbar utveckling ur olika perspektiv i kursplaner och ämnesplaner. I samband med framtagande av en ny läroplan för förskolan, Lpfö 18, introducerades också begreppet hållbar utveckling i styrdokumentet för förskolans verksamhet. Det innebär att det i dag finns en samsyn inom området från förskoleverksamhet till vuxenutbildning.

Skolverket har fått i uppdrag av regeringen att synliggöra hur de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen (det s.k. generationsmålet och miljö kvalitetsmålen som riksdagen fastställt) är kopplade till styrdokumentet för skolväsendet. Syftet med uppdraget är att ge huvudmän och personal i skolväsendet ökad kännedom om Agenda 2030 och de nationella miljömålen och därmed förbättra förutsättningarna för att utbildning för hållbar utveckling med dess tre dimensioner (ekonomisk, social och

ekologisk) kan ingå i undervisningen. Uppdraget redovisades till regeringen den 22 januari 2020 (Slutredovisning av regeringsuppdraget Ökad kännedom om hur Agenda 2030 och de nationella miljömålen kopplar till undervisningen (U2019/01622/S)). Av redovisningen framgår bl.a. följande.

I Skolverkets kunskapsöversikt över arbetet med lärande för hållbar utveckling i skolväsendet (2018) konstateras att det finns ett betydande stöd och ett antal olika stödmaterial som täcker en bredd av konkret kunskapsinnehåll och olika perspektiv av lärande för hållbar utveckling, framtagna av myndigheter, lärosäten och organisationer och riktar sig till lärare, forskollärare och annan personal i skolväsendet. Skolverket är i dag delaktig i det arbete som utförs av exempelvis andra myndigheter eller organisationer. Många myndigheter, t.ex. Energimyndigheten, Konsumentverket och Kemikalieinspektionen, har riktade uppdrag inom området hållbar utveckling mot målgruppen förskola och skola. Inom ramen för Myndighetsnätverket för barn och ungdomsfrågor, arbetsgruppen Hållbar utveckling, bidrar Skolverket med kunskaper om skolväsendets organisation och styrdokument i andra myndigheters arbete med hållbar utveckling och utbildning.

När det gäller Skolverkets eget arbete inom området kan omnämnas utmärkelsen Skola för Hållbar Utveckling samt de moduler för lärande för hållbar utveckling för högstadiet och gymnasieskolan som producerats och publicerats på Skolverkets lärportal under läsåret 2019. Årskurs 7–9 hade 16 882 unika sidvisningar 2019 och siffran för gymnasiet var 3 702 för motsvarande period. Vidare har Skolverket deltagit aktivt i LHU-nätverket (nätverk för lärande för hållbar utveckling med intressenter från kommuner, myndigheter och frivilligorganisationer) med att presentera Skolverkets moduler för lärande för hållbar utveckling samt arbetat med GAP (Unesco, Global Action Plan) i samverkan med Uppsala universitet enligt regeringsuppdrag. Skolverket har också deltagit och bidragit med sakkunskap om skolväsendet i det nationella Agenda 2030-arbetets olika faser.

Skolverket har under hösten 2019 på skolverket.se tydliggjort kopplingen mellan styrdokument, miljökvalitetsmål och generationsmål samt Agenda 2030 och specifikt mål 4, En god utbildning för alla.

Skolverket utreder behovet av att producera ett kommentarmaterial eller annat stödmaterial för att stödja tematiskt och ämnesövergripande arbete inom ramen för Agenda 2030.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsyrkanden om undervisning i särskilda ämnen och kunskapsområden vill utskottet framhålla gällande regelverk och den flexibilitet som finns i skollagen för elevens val och skolans val. Vidare vill utskottet uppmärksamma att det är regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, som utformar innehållet i skolans läroplaner och kursplaner.

Utskottet vill också lyfta fram att det i läroplanerna anges fyra övergripande perspektiv som ska anläggas i all undervisning: det historiska perspektivet, miljöperspektivet, det internationella perspektivet och det etiska perspektivet. När det t.ex. gäller frågan om miljöperspektivet och hållbar utveckling utifrån läroplanerna kan utskottet konstatera att det pågår ett flertal insatser och utvecklingsarbete inom detta område, bl.a. Skolverkets uppdrag att synliggöra hur de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen (det s.k. generationsmålet och miljö kvalitetsmålen som riksdagen fastställt) är kopplade till styrdokumentet för skolväsendet.

När det gäller motionsyrkandet om att regeringen bör utreda möjligheten att integrera kunskap om psykisk hälsa i läroplanen vill utskottet hänvisa till att uppdrag som rör hälsa finns beskrivna i läroplanerna för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), grundsärskolan (Lgsär 11) och gymnasieskolan (Lgy 11), t.ex. i avsnittet om skolans värdegrund och uppdrag, övergripande syften, kursplanemål och examensmål. Vidare vill utskottet hänvisa till elevhälsans roll i denna fråga.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2019/20:252 (C), 2019/20:825 (SD) yrkande 19, 2019/20:933 (S), 2019/20:974 (S), 2019/20:1109 (MP) yrkande 6, 2019/20:1110 (MP), 2019/20:1531 (MP) yrkande 2, 2019/20:1683 (SD), 2019/20:2091 (L) yrkande 3, 2019/20:2707 (M), 2019/20:2763 (SD) och 2019/20:3198 (SD).

Entreprenörskap och samverkan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. kulturinstitutionernas och skolväsendets samverkan och om samarbeten för att väcka intresse för entreprenörskap.

Jämför reservation 12 (V) och 13 (L).

Motionerna

För att säkerställa att elever ska fortsätta att bli erbjudna prao bör enligt motion 2019/20:662 av Lars Püss och Åsa Coenraads (båda M) ett uppdrag ges till en lämplig myndighet att ta fram en metod för att säkerställa att rektorn kan ta sitt arbetsmiljöansvar.

I partimotion 2019/20:3103 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 framförs att regeringen bör göra en kartläggning av kulturinstitutionernas och skolväsendets samverkan med varandra och utreda hur samarbetet mellan kulturinstitutionernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas. Vidare anför motionärerna i yrkande 8 att skolvisningarna har en utjämnande effekt eftersom alla barn, oavsett föräldrarnas kulturvanor, får en chans att komma i kontakt med kultur som annars hade varit främmande. Regeringen

bör utreda varför skolvisningarna minskar och återkomma med förslag till insatser.

I partimotion 2019/20:3358 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3 framhålls att förutsättningarna för samarbeten mellan skolväsendet och ideella aktörer för att väcka intresse för entreprenörskap ska vara goda.

Gällande rätt

Samverkan

Samverkan med arbetslivet, entreprenörskap och hållbar utveckling är övergripande teman som betonas i läroplaner, examensmål samt ämnes- och kursplaner för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11, reviderad 2018) samt gymnasieskolan (Gy 11, reviderad 2018). Rektorn har ett särskilt ansvar för att utveckla samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan så att eleverna får konkreta erfarenheter som har betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.

I de övergripande målen för läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) anges t.ex. att skolans mål är att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden och även har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv. För att uppnå detta ska alla som arbetar i skolan verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika skolan som en lärande miljö. Lärarna ska bl.a. medverka till att utveckla kontakter med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället. Vidare anges det i läroplanen att skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Vidare ska skolan bidra till att eleverna utvecklar ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.

I de övergripande målen i läroplanen för gymnasieskolan (Gy11) anges bl.a. att skolan har ansvar för att varje elev har kunskaper om samhälls- och arbetslivet. Skolan ska även bidra till att eleverna utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovations-tänkande. Därigenom ökar elevernas möjligheter att starta och driva företag. Det framgår vidare att entreprenöriella förmågor är värdefulla för arbetslivet, samhällslivet och vidare studier. Gymnasieskolan ska ha nära samverkan med arbetslivet, universiteten och högskolorna samt med samhället i övrigt. Detta krävs för att eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet och få underlag för val av kurser inom utbildningen och för vidare studier eller yrkesverksamhet. I många av examensmålen för gymnasieskolans nationella program ingår krav på kunskaper om entreprenörskap. Ämnet entreprenörskap, som är tvärvetenskapligt men har sin bas i företagsekonomi och psykologi, ingår som ett programgemensamt ämne i flera program. I ämnet företagsekonomi finns t.ex. kursen entreprenörskap och företagande, som ska ge kunskaper om att starta och driva ett företag. Vidare anges det i läroplanen för gymnasieskolan

att alla elever ska genomföra ett gymnasiearbete. Målen för gymnasiearbetet framgår av programmens olika examensmål. För yrkesprogrammen anges bl.a. att gymnasiearbetet kan utformas så att det ger eleverna möjlighet att pröva sitt yrkeskunnande i företagsliknande arbetsformer.

Pågående arbete om entreprenörskap i skolan

Regeringen meddelade i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 s. 198) att den avsåg att förlänga och förstärka den pågående satsningen på entreprenörskap och företagande bland unga i bl.a. skolväsendet. För ändamålet avsattes 24 miljoner kronor per år under 2018–2020 inom utgiftsområde 24.

Skolverket ska enligt myndighetens instruktion särskilt stimulera arbetet med entreprenörskap inom skolväsendet. Uppdraget knyter an till myndighetens uppgift att lämna statsbidrag enligt förordningen (2011:192) om statsbidrag för entreprenörskap i skolan samt upphandling av tjänster för att stödja entreprenörskap inom skolväsendet. Syftet med Skolverkets insatser är att främja utvecklingen av huvudmännens arbete med entreprenörskap i skolan.

Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv

I januari 2018 beslutade riksdagen om en stärkt koppling mellan skola och arbetsliv genom att huvudmän för grundskolor och specialskolor från hösten 2018 blivit ansvariga för att anordna obligatorisk praktisk arbetslivsorientering, s.k. prao. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2018 (prop. 2017/18:24, bet. 2017/18:UbU9, rskr. 2017/18:155). I grundskolan ska prao omfatta minst tio dagar sammanlagt fr.o.m. årskurs 8. I specialskolan gäller samma omfattning som grundskolan fr.o.m. årskurs 9. Syftet med prao är att eleverna ska få kunskaper om arbetslivet inför kommande studie- och yrkesval (10 kap. 8 a § skollagen).

Att ansvaret för att anordna prao ligger på huvudmannen innebär bl.a. att huvudmannen måste vidta egna åtgärder för att hitta praoplatser. Det är dock inte uteslutet att en huvudman även tar hjälp av elever eller föräldrar för att hitta praoplatser. Huvudmannen ska vidare, innan en elev placeras på en praoplatser, genomföra en undersökning och riskbedömning. I förarbetena (prop. 2017/18:24 s. 21) understryker regeringen vikten av att säkerställa elevernas säkerhet under praoperioden. Elever som genomgår utbildning på en arbetsplats ska likställas med arbetstagare i arbetsmiljöhänseende (1 kap. 3 § första stycket arbetsmiljölagen [1977:1160]). Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om minderårigas arbetsmiljö (AFS 2012:3) och allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna ska arbetsgivare, uppdragsgivare, skolhuvudmän och praktikgivare genomföra en undersökning och riskbedömning med särskild hänsyn till att arbets- och skoluppgifter kan komma att utföras av minderåriga som ännu inte är fysiskt och psykiskt mogna (4 §). Innan en elev placeras på en praoplatser ska huvudmannen göra en

bedömning av om den aktuella arbetsplatsen, utifrån riskbedömningen, är lämplig för en viss elev och vilka eventuella åtgärder som behöver vidtas. Åtgärder som kan bli aktuella är exempelvis att ta fram rutiner eller införskaffa skyddsutrustning.

Samverkan mellan skolväsendet och kulturinstitutionerna

Regeringen gav i oktober 2017 Riksantikvarieämbetet i uppdrag att genomföra en övergripande kartläggning av hur samarbetet mellan skolväsendet (förskolan, förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer, gymnasieskolan samt gymnasiesärskolan) och kulturarvs-institutioner fungerar samt hur det utvecklats över tid (Ku2017/02184/KL). Kartläggningen ska ligga till grund för förslag på hur samarbetet, i den mån det är lämpligt, skulle kunna stärkas. För att främja samverkan ska Riksantikvarieämbetet bl.a. ta fram och sprida vägledningar samt samla och sprida goda exempel på olika typer av samarbeten och samverkansprojekt.

Uppdraget ska genomföras i samverkan med Riksarkivet, Statens kulturråd och Skolverket och redovisas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) senast den 30 oktober 2020. Uppdraget bör enligt regeringen lägga grunden för fortsatt, långsiktigt arbete med dessa frågor inom Riksantikvarieämbetet.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsyrkanden om kulturinstitutionernas och skolväsendets samverkan med varandra vill utskottet instämma i vikten av dessa och betydelsen av likvärdighet, inte minst för de barn och ungdomar som inte på ett självklart sätt hemifrån får tillgång till våra kulturinstitutioner. Utskottet vill hänvisa till det pågående uppdrag Riksantikvarieämbetet har att genomföra en övergripande kartläggning av hur samarbetet mellan skolväsendet och kulturarvsinstitutioner fungerar samt hur det utvecklats över tid. Uppdraget ska lägga grunden för fortsatt, långsiktigt arbete med dessa frågor. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 2019/20:3103 (V) yrkandena 7 och 8.

När det gäller motionsyrkandet om samarbeten mellan skolväsendet och ideella aktörer för att väcka intresse för entreprenörskap instämmer utskottet i uppfattningen om vikten av entreprenöriellt lärande. Satsningar som uppmuntrar ungas entreprenörskap och innovationskraft är av betydelse eftersom de kan stärka ungas sysselsättning och förutsättningar på arbetsmarknaden. Eleverna har nytta av kunskaper om företagande i många sammanhang både under och efter skoltiden, oavsett om de fortsätter att studera eller övergår till arbetslivet. Utskottet vill hänvisa till att skolans styrdokument lyfter fram dessa frågor på olika sätt. Enligt läroplanerna ska skolan bl.a. stimulera elevernas kreativitet och nyfikenhet och deras vilja att pröva egna idéer och lösa problem. Vidare ska skolan bidra till att eleverna utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovationstänkande. Utskottet kan konstatera att det pågår

ett flertal insatser och utvecklingsarbete inom dessa frågor. Skolverket har bl.a. i uppdrag att särskilt stimulera arbetet med entreprenörskap i skolväsendet samt att lämna statsbidrag för entreprenörskap i skolan. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2019/20:3358 (L) yrkande 3.

När det gäller motionsyrkandet om att ett uppdrag bör ges till lämplig myndighet för att säkerställa att rektorn kan ta sitt arbetsmiljöansvar vid prao vill utskottet hänvisa till att det redan finns ett sådant regelverk. Därmed avstyrks motion 2019/20:662 (M).

Fritidshem

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att på olika sätt höja kvaliteten i fritidshemmen.

Jämför reservation 14 (M) och 15 (C).

Motionerna

I motion 2019/20:1845 av Mats Wiking (S) anges att det är viktigt för fritidshemmet att kunna höja de pedagogiska ambitionerna och anpassa verksamheten efter de enskilda barnens behov.

I kommittémotion 2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11 anförs att fritidshemmets roll i utbildningskedjan bör ses över och att man bl.a. bör se över barngruppernas storlek och utreda hur fritidshemmen kan inkluderas i de nationella skolsatsningarna.

Enligt kommittémotion 2019/20:3255 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 21 bör kommunerna leva upp till skollagen och barnkonventionen och erbjuda meningsfulla aktiviteter också när skolan är stängd på sommarloven och under andra lov. Fritidshemsverksamhet som kan anordnas exempelvis i samverkan med föreningslivet under lov är enligt motionärerna särskilt betydelsefull.

Bakgrund och gällande rätt

Fritidshemmet är en del av skolväsendet, och verksamheten omfattas av bestämmelser i 1–6 kap. samt 14 kap. skollagen. För fritidshemmet gäller också del 1, 2 och 4 av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11, reviderad 2018). Läroplanens första del beskriver skolans värdegrund och uppdrag, och den andra delen innehåller övergripande mål och riktlinjer. Den fjärde delen förtydligar fritidshemmets uppdrag, syftet med undervisningen och vilket centralt innehåll eleverna ska få ta del av.

Fritidshem vid specialskolor och sameskolor ska tillämpa specialskolans respektive sameskolans läroplaner. Elever i grundsärskolan som vistas i fritidshem omfattas av Lgr 11.

Utbildningen i fritidshemmet har till syfte att komplettera utbildningen i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan och de särskilda utbildningsformer som skolplikten kan fullgöras i. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande och erbjuda dem en meningsfull fritid. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov. Fritidshemmet ska vidare främja allsidiga kontakter och social gemenskap (14 kap. 2 § skollagen). Utöver att stimulera elevernas utveckling och lärande ska fritidshemmet alltså även erbjuda elever en meningsfull fritid och rekreation. En förutsättning för att eleverna ska uppleva fritiden som meningsfull är att verksamheten utformas med deras behov, intressen och erfarenheter som grund (prop. 2009/10:165 s. 404). Undervisningen i fritidshemmet ska stärka elevers möjligheter att ta del av ett aktivt förenings-, kultur- och friluftsliv i närmiljön. Den ska även behandla bl.a. närsamhällets och föreningslivets utbud av aktiviteter och platser för kultur, fritid och rekreation (Lgr 11).

Kommuner ska fördela resurser i förhållande till de olika behov som finns på varje fritidshem (2 kap. 8 b § skollagen). Enligt 14 kap. 9 § skollagen ska huvudmannen se till att elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att eleverna även i övrigt erbjuds en god miljö.

Statsbidrag för att anställa mer personal i fritidshemmet

Sedan 2015 lämnas statsbidrag för att anställa mer personal i de lägre årskurserna och ge lärare i förskoleklass och årskurs 1–3 mer tid för varje elev. Sedan den 1 juli 2016 kan statsbidraget även sökas av huvudmän för att anställa mer personal i fritidshemmet, enligt förordningen (2015:215) om statsbidrag för lågstadiet i grundskolan och motsvarande skolformer samt viss annan utbildning. Syftet med bidraget är enligt 1 § att höja verksamhetens kvalitet. Bidraget ska användas till kostnader för att anställa mer personal i förhållande till antalet elever i fritidshemmet.

Fritidshemmet ingår i Samverkan för bästa skola

Regeringen beslutade i november 2019 att även fritidshem ska omfattas av satsningen Samverkan för bästa skola (regeringens pressmeddelande 2019-11-14). Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att i dialog med huvudmän fortsätta att genomföra insatser i syfte att höja kunskapsresultaten i skolan samt öka måluppfyllelsen i förskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (U2019/038786/S). Insatserna syftar även till att öka likvärdigheten inom och mellan skol- och förskoleenheter. Insatserna ska riktas till skolenheter med låga kunskapsresultat eller en hög andel elever som inte fullföljer sina studier och som har eller bedöms få svåra förutsättningar att förbättra sina resultat på egen hand. Skolverkets bedömning av vilka skolenheter som ska prioriteras för deltagande samt identifikation av relevanta utvecklingsområden ska beakta underlag från Skolinspektionen.

Pågående arbete m.m.

I januari 2018 presenterade Skolinspektionen en kvalitetsgranskning av undervisning i fritidshemmet. Skolinspektionen har granskat hur väl fritidshemmen ger eleverna förutsättningar att utveckla förmågor inom kunskapsområdena språk och kommunikation samt natur och samhälle. Även rektorernas ansvar för att styra, leda och följa upp undervisningen har granskats (dnr 2016:207). Granskningen visar att vid samtliga granskade fritidshem ger undervisningen eleverna vissa möjligheter att utveckla förmågor och att möta delar av det centrala innehåll som läroplanen anger. Kvaliteten på undervisningen varierar dock mellan och inom de granskade fritidshemmen. För 23 av 24 granskade fritidshem har Skolinspektionen bedömt att fritidshemmen, inom vissa områden, behöver utveckla undervisningen för att höja kvaliteten.

Skolverket tog under 2014 fram allmänna råd med kommentarer för fritidshemmet (SKOLFS 2014:39), som har sin grund i 2010 års skollag. Skolverket avser att revidera råden under 2020 (Skolverkets webbplats 2020-01-22).

Pågående utredning

Regeringen tillsatte i augusti 2018 en utredning (dir. 2018:102) med uppdrag att kartlägga och analysera vilka utvecklingsområden som finns i fritidshemmet och vid behov föreslå åtgärder för att öka kvaliteten och likvärdigheten och stärka fritidshemmets kompensatoriska uppdrag. En särskild utredare ska bl.a.

- kartlägga och analysera vilka utvecklingsområden som finns i den utbildning som bedrivs i fritidshemmet och vid behov föreslå åtgärder för att öka kvaliteten och likvärdigheten
- analysera och föreslå åtgärder för att stärka fritidshemmets kompensatoriska uppdrag
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredaren har även i tilläggsdirektiv fått i uppdrag att föreslå åtgärder för att förbättra lärmiljön i fritidshemmet, föreslå åtgärder och ge goda exempel på hur fritidshemmet kan stärka elevers möjligheter att ta del av ett aktivt förenings-, kultur- och friluftsliv, och föreslå nödvändiga författningsändringar (dir. 2019:67).

Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2020 (dir. 2019:99).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att fritidshemmets verksamhet är av stor betydelse eftersom den kompletterar skolan bl.a. genom att ge eleverna förutsättningar för lärande, och därigenom bidrar till skolans kompensatoriska uppdrag. De frågor som aktuella yrkanden lyfter fram är viktiga. Utskottet vill emellertid hänvisa

till den pågående utredningen (dir. 2018:102) med uppdrag att kartlägga och analysera vilka utvecklingsområden som finns i fritidshemmet och vid behov föreslå åtgärder för att öka kvaliteten och likvärdigheten och stärka fritidshemmens kompensatoriska uppdrag. Utredaren har även fått i uppdrag att föreslå åtgärder för att förbättra lärmiljön i fritidshemmet, föreslå åtgärder och ge goda exempel på hur fritidshemmet kan stärka elevers möjligheter att ta del av ett aktivt förenings-, kultur- och friluftsliv. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2020. Utskottet vill vidare också hänvisa till att regeringen i november 2019 beslutade att även fritidshem ska omfattas av satsningen Samverkan för bästa skola.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2019/20:1845 (S), 2019/20:3089 (M) yrkande 11 och 2019/20:3255 (C) yrkande 21.

Motionsyrkanden som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V), 5 (KD) och 6 (L).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Under riksmötet 2018/19 har detta gjorts i betänkandena 2018/19:UbU8 och 2018/19:UbU10, och riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit motionsyrkandena. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför de motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2.

Reservationer

1. Skolans värdegrund, punkt 1 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22 och
avslår motionerna
2019/20:2308 av Erica Nådin m.fl. (S) och
2019/20:3118 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi måste se över skolans jämställdhetsuppdrag och införa särskilda åtgärdsprogram för skolor som inte lever upp till kraven på jämställdhet och andra grundläggande demokratiska värderingar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförts ovan.

2. Skolans värdegrund, punkt 1 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3118 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 3 och
avslår motionerna
2019/20:2308 av Erica Nådin m.fl. (S) och
2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 22.

Ställningstagande

Det behövs ett intensifierat arbete inom förskola, skola och fritidsverksamhet med fokus på att upptäcka, ifrågasätta och förändra de värderingar och normsystem som utgör grunden för hederskulturen. Ett steg i detta arbete är att regelbundet genomföra lokala kartläggningar och undersökningar av elevers attityder och erfarenheter i fråga om våra demokratiska fri- och rättigheter lika väl som skyldigheter. Resultaten dessa visar ska därefter ligga till grund för fördjupade utbildningar inom dessa områden, anpassade efter elevunderlaget.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförts ovan.

3. Trygghet och studiero, punkt 2 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 6 och avslår motionerna

2019/20:619 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 6,

2019/20:3073 av Roger Haddad m.fl. (L) och

2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 40.

Ställningstagande

Det yttersta ansvaret för att skolan är en trygg arbetsplats för elever och personal vilar på rektor. Samtidigt är ansvaret för en trygg arbetsmiljö som präglas av studiero ett gemensamt ansvar som till lika stora delar vilar på skolans samtliga parter. Föräldrarnas ansvar är att se till att eleverna har rätt förutsättningar för kunskapsinhämtning i skolan genom att exempelvis främja god sömn, rörelse och studiemotivation. Väl i skolan måste varje elev också ta ansvar, inte bara för sin egen kunskapsinhämtning utan också visa respekt för andra elevers förutsättningar för lärande. Vi anser därför att elevernas ansvar för arbetsmiljön i skolan bör tydliggöras i skollagen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförts ovan.

4. Trygghet och studiero, punkt 2 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvis (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:619 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 6 och
avslår motionerna
2019/20:3073 av Roger Haddad m.fl. (L),
2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 6 och
2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 40.

Ställningstagande

Elever som begått brott som exempelvis hot, våld, eller sexualbrott, som är föremål för förundersökning och utreds för brott, ska enligt vår mening avskiljas från skolan och få särskild undervisning på annan plats. Även om gärningsmannen inte döms till sluten ungdomsvård eller omhändertagande enligt LVU (lagen om vård av unga), ska eleven ändå avskiljas från skolan och få undervisning på annan plats. Detta behövs eftersom det är allvarligt att vara föremål för en brottsutredning och det kan innebära att personen utgör ett hot för omgivningen. Om det senare visar sig att den som blivit föremål för åtgärder är oskyldig ska personen självklart återvända till sin klass.

Särskild undervisning kan enligt skollagen vara till för de elever som inte kan delta i det vanliga skolarbetet under längre tid. Det krävs enligt skollagen samtycke från vårdnadshavaren, vilket inte ska behövas om ett brott har begåtts eller det pågår en brottsutredning. Det finns inte någon motsvarande reglering för undervisning som anordnas i hemmet av andra anledningar än sjukdom eller liknande, och detta ska därför skrivas in i skollagen. I skollagens 5 kap. 14 § Avstängning i vissa obligatoriska skolformer och 5 kap. 15 § Avstängningstid i vissa obligatoriska skolformer bör texten enligt vår uppfattning justeras i enlighet med följande: En elev som utreds för brott av så allvarlig art att det inte är lämpligt att placera denna i jourklass eller jourskola ska stängas av. Avstängning innebär att eleven ändå ska få särskild undervisning på annan plats. Reglerna i skollagen om avstängningstid anser vi ska tas bort. Det är polisen, socialtjänsten och andra berörda instanser med hänsyn till utredning av brott eller genomförande av straff och strafftid som avgör när gärningspersonen kan återgå till skolan.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförts ovan.

5. Trygghet och studiero, punkt 2 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 40 och avslår motionerna

2019/20:619 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 6,

2019/20:3073 av Roger Haddad m.fl. (L) och

2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

För att skolan inte ska utgöra en frizon för brott anser jag att det är av vikt att vi agerar för att skolor, i likhet med i t.ex. Storbritannien och Finland, ska bli skyldiga att polisanmäla om de har skäl att misstänka att ett barn utsatts för sexualbrott eller brott mot liv och hälsa i eller kring skolmiljön.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförts ovan.

6. Trygghet och studiero, punkt 2 (L)

av Roger Haddad (L) och Maria Nilsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3073 av Roger Haddad m.fl. (L) och avslår motionerna

2019/20:619 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 6,

2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 6 och

2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 40.

Ställningstagande

Vi vill ta krafttag mot mobbningen. Alla skolor ska arbeta förebyggande och ha åtgärdsprogram baserat på forskning och beprövad erfarenhet för att skydda utsatta elever. Det är viktigt att skolan har möjligheten att flytta på mobbare och splittra gäng. Alla skolor ska kartlägga problemen, se till att personal och

elever är delaktiga i analys och planering, ha tydliga rutiner för både mobbade och mobbare, ha antimobbningsteam och se till att personalen får kompetensutveckling inom området. Alla som jobbar i skolan ska rapportera till rektorn om de misstänker att någon blir mobbad och utsatt för kränkningar. Frivilligorganisationer ska välkomnas i skolans arbete mot mobbning och värdegrundsarbete, men metoder som saknar vetenskaplig grund eller beprövad erfarenhet ska inte tillåtas. För de organisationer som deltar i skolans arbete under en längre period ska krävas auktorisation av Skolverket. Alla huvudmän ska ha en väl fungerande mottagningsorganisation så att mobbare kan flyttas till en annan skolenhet snabbare än i dag. Huvudmännen bör ansvara för att tillhandahålla lokaler, resurser och kompetens för att rektorer akut ska kunna verkställa beslut om enskild undervisning och flytt av mobbare när så krävs. Huvudprincipen måste alltid vara att det är mobbaren som ska flyttas till en annan enhet. Det ska ses som ett misslyckande när den som blir mobbad tvingas byta skola eller kommun. Den mobbade ska få det stöd den är berättigad till och huvudmännen måste bli bättre på att använda den lagstiftning och de verktyg som faktiskt finns i syfte att öka tryggheten för de skötsamma eleverna.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförts ovan.

7. Nationella prov, punkt 3 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3088 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 2 och avslår motionerna

2019/20:1389 av Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 2 och

2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi anser att det bör göras en översyn för att säkerställa att elever med särskilda behov, såsom synskada eller dyslexi, får det stöd de har rätt till vid nationella prov.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförts ovan.

8. Nationella prov, punkt 3 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD) yrkande 22 och avslår motionerna

2019/20:1389 av Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S) yrkande 2 och

2019/20:3088 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag menar att det är viktigt att öka likvärdigheten i bedömningen av de nationella proven. År 2022 ska de nationella proven vara digitala och extern bedömning av proven ska vara möjligt – det är ett viktigt steg i den riktningen. De nationella proven ska utgöra ett stöd vid betygsättning men läraren ska även fortsättningsvis beakta resultat på egna prov, uppgifter och annat. Det är viktigt att alla skolor har ett systematiskt kvalitetsarbete för att säkerställa en likvärdig betygsättning. Skolverket bör därför ta fram en modell för hur betygen ska korreleras mot resultaten i de nationella proven, inte på individnivå men väl på gruppnivå för respektive skola. Regeringen måste säkerställa att Skolverket fortsätter att verka för att stötta och följa dessa processer.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförts ovan.

9. Läromedel och skolbibliotek, punkt 4 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2 och

avslår motion

2019/20:3103 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Bra läromedel är en central del av en god och likvärdig undervisning. Det är viktigt att de läromedel som används speglar läroplanen och är av hög kvalitet. Särskilt viktigt blir det när allt fler elever undervisas av obehöriga lärare. Dagens system klarar inte av det. Det bör därför införas en centralt samordnad granskning av läromedel där de graderas utifrån huruvida de följer läroplanen och deras kvalitet samt beaktar jämställdhetsaspekter eller inte. Ansvaret bör ligga på ansvarig myndighet att utveckla det tillsammans med verksamma lärare för såväl traditionella som digitala läromedel. Det ska inte resultera i en tvingande lista utan ses som ett stöd för lärarna i deras val av läromedel.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförts ovan.

10. Läromedel och skolbibliotek, punkt 4 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3103 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 och avslår motionerna

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 3 och

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Av 2 kap. 36 § skollagen följer att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Bestämmelsen gäller såväl offentliga som fristående skolor, men trots detta finns det skolor, främst fristående, som fortfarande inte har skolbibliotek som en integrerad del av skolan utan hänvisar till närmaste folkbibliotek, vilket i vissa fall ligger många mil bort. Jag anser att skolbiblioteket ska vara en integrerad del av skolan och att alla skolor ska ha skolbibliotek med utbildad personal. Även om omfattningen av dessa bibliotek kan variera så ska det inte räcka med biblioteksbussar eller stadsbibliotek. Dessa ska i stället ses som kompletterande verksamheter till det integrerade skolbiblioteket. Regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att elevernas rätt till skolbibliotek stärks.

11. Särskilda undervisningsämnen och kunskapsområden, punkt 5 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:825 av Clara Aranda m.fl. (SD) yrkande 19 och

2019/20:3198 av Cassandra Sundin och Aron Emilsson (båda SD) samt avslår motionerna

2019/20:252 av Mikael Larsson (C),

2019/20:933 av Anna Wallentheim (S),

2019/20:974 av Sanne Lennström och Elin Lundgren (båda S),

2019/20:1109 av Maria Gardfjell (MP) yrkande 6,

2019/20:1110 av Maria Gardfjell (MP),

2019/20:1531 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 2,

2019/20:1683 av Runar Filper (SD),

2019/20:2091 av Maria Nilsson (L) yrkande 3,

2019/20:2707 av Lars Püss (M) och

2019/20:2763 av Carina Ståhl Herrstedt (SD).

Ställningstagande

Preventiva och hälsofrämjande insatser med syfte att stärka den psykiska hälsan och minska antalet självmord måste lyftas fram. Om vi ger våra unga möjligheter att utveckla sina emotionella färdigheter och kunskaper om psykisk hälsa får de bättre förutsättningar att möta svårigheter i livet. Regeringen bör snarast utreda möjligheten att integrera kunskap om psykisk hälsa och ohälsa i läroplanen.

Vidare bör regeringen se över hur skolan kan bidra för att ytterligare öka kunskaperna om allemansrätten. Trots alla insatser som görs och den kunskap som skolan förmedlar finns det en okunskap hos allmänheten om allt som allemansrätten innebär.

12. Entreprenörskap och samverkan, punkt 6 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3103 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 8 samt avslår motionerna

2019/20:662 av Lars Püss och Åsa Coenraads (båda M) och

2019/20:3358 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Skolans och kulturinstitutionernas samarbete är viktigt för att öppna dörrar till kulturen för barn och unga. De statliga museernas styrdokument betonar att de särskilt ska integrera ett barnperspektiv och bedriva pedagogisk verksamhet. Många kulturarvsinstitutioner erbjuder programverksamhet riktad mot skolan och samarbetar med skolväsendet eller organisationer inom skolans område. På samma sätt betonar styrdokument för olika skolformer inom skolväsendet vikten av att elever får möta kulturarvet i undervisningen. Det här ser dock väldigt olika ut beroende på geografisk placering, där skolor med närmare avstånd till kulturarvsinstitutioner ofta har större möjligheter till samarbete. Då tillgången till kultur i skolan enligt min uppfattning bör vara likvärdig i hela landet behöver regeringen agera i frågan. Regeringen bör göra en kartläggning av kulturinstitutionernas och skolväsendets samverkan med varandra och utreda hur samarbetet mellan kulturinstitutionernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas.

En oroväckande utveckling är att antalet skolvisningar har minskat avsevärt över tid. Skolvisningarna är ett sätt att låta barn och unga komma i kontakt med olika former av professionell kultur och ett sätt att sänka trösklar för att inta kultur. Skolvisningarna har en utjämnande effekt då alla barn, oavsett föräldrarnas kulturvanor, får en chans att komma i kontakt med kultur som annars hade varit främmande. Skolvisningarna måste därför värnas, och utvecklingen där de minskar måste få ett stopp. Regeringen bör utreda varför skolvisningarna minskar och återkomma med förslag till insatser.

13. Entreprenörskap och samverkan, punkt 6 (L)

av Roger Haddad (L) och Maria Nilsson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3358 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 3 och avslår motionerna

2019/20:662 av Lars Püss och Åsa Coenraads (båda M) och

2019/20:3103 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Förutsättningarna för samarbeten mellan skolväsendet och ideella aktörer ska enligt vår mening vara goda. En god väg till nyföretagande är utbildningar i entreprenörskap i skolan. Där får ungdomar förverkliga sina idéer och pröva sina vingar som entreprenörer tack vare stöd från ideella aktörer som Ung Företagsamhet. Ung Företagsamhet är en ideell och obunden utbildningsorganisation med syftet att tillsammans med skolan sprida kunskap om entreprenörskap och företagande i utbildningssystemet. Tack vare Ung Företagsamhet (UF) och dess lokala organisationer har nära hälften av landets gymnasieskolor sedan 2009 gett sina elever möjlighet att driva UF-företag.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförts ovan.

14. Fritidshem, punkt 7 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11 och avslår motionerna

2019/20:1845 av Mats Wiking (S) och

2019/20:3255 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 21.

Ställningstagande

Vi vill understryka fritidshemmens roll i utbildningskedjan. Fritidsverksamheten har länge hamnat i skymundan. Fritidshemmen är allt sämre bemannade och utbildningsnivån hos personalen har sjunkit. Därför vill vi att Skolverket ser över barngruppernas storlek och att det utreds hur fritidshemmen kan inkluderas i de nationella skolsatsningarna. Vi vill också se över möjligheterna att ge fritidshemmen en egen läroplan och genomföra ett aktivitetslyft för mer idrott och rörelse i verksamheten.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt det som anförts ovan.

15. Fritidshem, punkt 7 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3255 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 21 och
avslår motionerna

2019/20:1845 av Mats Wiking (S) och

2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Det händer att barn måste tillbringa delar av sommarlovet eller andra lov ensam, utan tillsyn av någon vuxen och utan sällskap av andra barn. Särskilt sommarlovet är krångligt att planera utan resurser och nätverk, speciellt för ensamstående föräldrar. Det är för alla dessa barn som behovet av fritidshemsverksamhet och gratisaktiviteter som kan anordnas exempelvis i samverkan med föreningslivet på sommarlovet och andra lov är särskilt betydelsefulla. Skollagen och barnkonventionen behöver följas och kommunerna behöver arbeta fram en långsiktig plan för att inget barn ska behöva vara ensamt på loven.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt det som anförts ovan.

Särskilda yttranden

1. Motionsyrkanden som bereds förenklat, punkt 8 (M)

Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8 och 2018/19:UbU10. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motionsyrkanden som bereds förenklat, punkt 8 (SD)

Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8 och 2018/19:UbU10. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motionsyrkanden som bereds förenklat, punkt 8 (C)

Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8 och 2018/19:UbU10. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

4. Motionsyrkanden som bereds förenklat, punkt 8 (V)

Daniel Riazat (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8 och 2018/19:UbU10. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

5. Motionsyrkanden som bereds förenklat, punkt 8 (KD)

Gudrun Brunegård (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8 och 2018/19:UbU10. Jag vidhåller mitt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

6. Motionsyrkanden som bereds förenklad, punkt 8 (L)

Roger Haddad (L) och Maria Nilsson (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2 eftersom motsvarande förslag har behandlats av utskottet i betänkandena 2018/19:UbU8 och 2018/19:UbU10. Vi vidhåller vårt partis ståndpunkter i motsvarande frågor men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:229 av Björn Söder (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undervisning om folkmordet 1915 bör skrivas in i den svenska läroplanen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:252 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra LRF:s Bonden i skolan till ett nationellt uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:266 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell strategi för att utveckla grundskolans fritidshemsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:295 av Ingemar Kihlström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram klagörande direktiv under riksdagsåret 2019/20 för att möjliggöra skolavslutningar med konfessionella inslag i kyrkor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:428 av Sofia Nilsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skollagen bör förtydligas samt att Skolverkets rekommendationer bör ses över på detta område och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:573 av Robert Halef (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att folkmordet 1915 ska belysas i skolmaterial och skrivas in i läroplanen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:578 av Annika Hirvonen Falk (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt sex- och samtyckesundervisning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbete mot sexuella trakasserier i skolan och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn- och elevombudets ansvar för att utreda kränkningar på grund av kön och andra diskrimineringsgrunder och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:579 av Annika Hirvonen Falk (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgång till modersmålsundervisning för barn som placerats av socialtjänsten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:582 av Annika Hirvonen Falk (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte införa tidigare betyg i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betyg ska ge en rättvisande bild av elevers kunskaper och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lärarna i gymnasieskolan ska få större möjligheter att väga samman en elevs hela prestation när ett betyg sätts och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationella prov och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:594 av Jörgen Grubb m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett läromedelsråd som bedömer och vid behov underkänner undermåliga läromedel och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samverkan mellan skolan, föreningslivet och övriga civilsamhället samt att skolan ska ge elever en naturlig relation till äldre generationer och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de nationella proven ska rättas externt och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka personaltätheten på fritidshemmen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:616 av Jörgen Grubb m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betyg ska ges från och med årskurs fyra och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betyg ska ges i varje enskilt ämne i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frånvaroska åtgärdas och införas i slutbetyget och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den obligatoriska modersmålsundervisningen, de nationella minoritetsspråken undantagna, och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betona den svenska kulturen och kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättande av en klassikerlista och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolan ska lära ut den djupa innebörden av demokrati och respekt för andras åsikter samt stimulera till kritiskt och konstruktivt tänkande och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolan ska vara partipolitiskt neutral och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:619 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa skriftliga ordningsomdömen fr.o.m. årskurs 1 och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa jourklass och jourskola och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särskild undervisning för elever som begått brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:661 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla ungdomar någon gång under sin skoltid bör ges utbildning i entreprenörskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:662 av Lars Püss och Åsa Coenraads (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för skolhuvudmän att erbjuda prao och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:664 av Jessika Roswall (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om privatekonomi i skolans undervisning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:703 av Mats Nordberg (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utföra akuta åtgärder för att skapa arbetsro och god arbetsmiljö i våra skolor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:715 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stryka att skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmonster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera läroplanerna med tydliga texter om hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:810 av Magnus Persson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämställd utbildning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skollagen bör förtydligas så att det framgår att skolor ska ha grundläggande fysisk tillgänglighet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:825 av Clara Aranda m.fl. (SD):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att integrera kunskap om psykisk hälsa och ohälsa i läroplanen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:933 av Anna Wallentheim (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att verka för att kommunerna påbörjar eller fortsätter implementeringsarbetet med Lärande för hållbar utveckling för att ge skolor likvärdiga förutsättningar att uppfylla skollagstiftning och läroplansmål kring hållbar utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:945 av Anna Wallentheim (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att stärka arbetet kring normkritik i skolans verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:974 av Sanne Lennström och Elin Lundgren (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska överväga att se över innehållet i skolans styrdokument med syfte att främja framtida konsumenters kunskap om hållbar konsumtion och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:987 av Amineh Kakabaveh (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de skolor som bryter mot svensk lagstiftning då de bedriver undervisning som inte är vetenskapligt grundad och/eller praktiserar könsapartheid bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1055 av Runar Filper (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur man kan införa dialektundervisning på skolschemat och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1057 av Runar Filper (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa skrivningen i skollagen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1059 av Runar Filper (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa morgonsamling i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1109 av Maria Gardfjell (MP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till Skolverket att införa matbedömning i läroplanen för hem- och konsumentkunskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1110 av Maria Gardfjell (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hållbar utveckling ska införas som obligatoriskt ämne i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1131 av Yasmine Bladelius (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att verka för en integrerad sex- och samlevnadsundervisning i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1255 av Jasenko Omanovic (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att använda intresset och engagemanget kring idrott och klimat för att främja inlärning av matematik samt naturvetenskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1264 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att öka det långsiktiga toleransarbetet inom skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1357 av Alexandra Anstrell (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagen bör fatta beslut om att utöka det centrala innehållet i hem- och konsumentkunskap med mer privatekonomi och framför allt tydliggöra kunskapskraven och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1389 av Mikael Dahqvist och Lars Mejern Larsson (båda S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att tillåta talsyntes vid nationella prov och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1501 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla barn och ungdomar någon gång under sin skoltid bör ges utbildning i entreprenörskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1531 av Emma Berginger m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra skolans ansvar för att lära barn att cykla, att lära ut trafikregler och ett trafiksäkert beteende samt att uppmuntra cyklande till och från skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1622 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att ansvaret för diskriminering i skolan flyttas från Diskrimineringsombudsmannen till Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur lagstiftningen kan utvecklas när det gäller

mobbning, våld och kränkande behandling i syfte att stärka tryggheten och studieron i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1624 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att arbeta fram digitala nationella prov med tidseffektiv rättning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1682 av Runar Filper (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunala skolor bör åläggas att ordna traditionsenliga avslutningar för de elever och föräldrar som så önskar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1683 av Runar Filper (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad kunskap om jakt och vilt från unga år och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1684 av Runar Filper (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunismen och nationalsocialismen är två likställda ideologier vad gäller orsakat lidande i världshistorien och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur information om kommunismens brott mot mänskligheten skulle kunna ges i skolan till eleverna och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1697 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändring i skollagen om mobbning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1845 av Mats Wiking (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att höja ambitionsnivån på fritidshemmen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1847 av Lawen Redar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka samtyckeskulturen i samhället och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1875 av Saira Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja entreprenörskap redan i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1918 av Robert Hannah (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undervisning om seyfo bör skrivas in i den svenska läroplanen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1972 av Robert Hannah och Arman Teimouri (båda L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa samtycke och normkritik i läroplanen för grund- och gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa särskilda satsningar för att motverka antipluggkultur bland killar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2057 av Johan Pehrson m.fl. (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om könsrelaterat förtryck i skolmiljön och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmuntra studie- och framtidsval som inte begränsas av omvärldens könsrollsföreställningar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2071 av Mathias Tegnér (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad trygghet i skolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lärares möjlighet att fysiskt ingripa i situationer som uppstår i skolan och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa mobbning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2091 av Maria Nilsson (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka arbetet med att inkludera Sveriges minoriteter i läromedel och undervisning både i grundskolan och på gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2205 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ge tydlig information om socialförsäkringssystemet till elever i grundskolan och gymnasiet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2207 av Julia Kronlid (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samlevnad och relationer bör få större utrymme i skolans sex- och samlevnadsundervisning än vad det får i dag och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om komplettering av sexualundervisningen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2308 av Erica Nådin m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av bestämmelsen i skollagen som reglerar de politiska ungdomsförbundens och föreningar i civilsamhällets möjligheter att besöka skolor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2456 av Annika Hirvonen Falk och Leila Ali-Elmi (båda MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstifta om bemannade skolbibliotek och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2457 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av ämnet nationellt minoritetsspråk och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2477 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fritidshem och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2511 av Hans Rothenberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade satsningar på tyska språket inom det svenska utbildningssystemet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2608 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om företagande och entreprenörskap vid utformningen av all utbildning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2707 av Lars Püss (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa obligatorisk totalförsvarsutbildning i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2742 av Bengt Eliasson m.fl. (L):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga skollagen vad gäller fysisk tillgänglighet i skollokaler och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2763 av Carina Ståhl Herrstedt (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att teckenspråk ska finnas som val av moderna språk i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2770 av Christina Östberg (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att personal från ungdomsmottagningarna blir mer involverad i skolans sexualundervisning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2790 av Roland Utbult m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en klassikerlista och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2797 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skollagen bör förtydliggöras så att det framgår att skolor ska ha grundläggande fysisk tillgänglighet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av skolans jämställdhetsuppdrag och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud mot regelmässigt könsuppdelade klasser och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre utbildning i sex och samlevnad och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2851 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbete för att motverka mobbning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett rättvist betygssystem och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2853 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsningar på språk, utbildning och kultur och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2854 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatta och ökade satsningar på språk, utbildning och kultur och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2908 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer hushållsekonomi i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2993 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer hushållsekonomi i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3030 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en förändring av skollagen som möjliggör för barn att delta i fritidshemmens verksamhet på lika villkor och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3073 av Roger Haddad m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot mobbning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3088 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga centralt rättade nationella prov och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för elever med särskilda behov som skriver de nationella proven, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om diagnostiska prov i de tidiga årskurserna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att börja mäta skolors förädlingsvärde och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3089 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fritidshemmens roll i utbildningskedjan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3094 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa skollagen i syfte att underlätta för rektorer att flytta elever som hotar eller mobbar andra elever, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i skollagen tydliggöra även elevernas ansvar för arbetsmiljön i skolan och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omdömen i ordning och reda som en skriftlig kommentar och bilaga till terminsbetygen i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra skollagen om att undervisning som huvudregel inte ska vara könsuppdelad och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de delar av skollagen som rör trygghet och studiero i syfte att tydliggöra och stärka lärares rätt att ingripa och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lärares och skollärares anmälningsskyldighet vid kränkningar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rektorns befogenheter att stänga av elever från gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3097 av John Weinerhall (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa standardiserade och externt rättade slutexaminationer i matematik samt orienterings- och språkämnen i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa standardiserade och externt rättade slutexaminationer i gymnasieskolans kurser och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3103 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att elevernas rätt till skolbibliotek stärks och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas ett krav på skolbibliotekarier i skollagen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en kartläggning av kulturinstitutionernas och skolväsendets samverkan med varandra och utreda hur samarbetet mellan kulturinstitutionernas verksamhet och undervisningen i skolan kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda varför skolvisningarna minskar och återkomma med förslag till insatser och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3110 av Annie Lööf m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa en centralt samordnad granskning av läromedel till stöd till lärare, vars syfte är att granska läromedel efter dess kvalitet och i vilken mån de speglar läroplanen samt beaktar jämställdhetsaspekter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sex- och samlevnadsundervisningen ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3115 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett tekniklyft i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3118 av Ebba Hermansson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regelbundna lokala kartläggningar av elevers attityder och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nolltolerans mot särbehandling av elever baserad på kulturella eller religiösa trosuppfattningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:3188 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att regeringen återkommer med förslag på hur en klassikerlista ska införas i den svenska skolan och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att ta fram en modell för hur betygen ska korreleras mot resultaten i de nationella proven och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på lagstiftning som tydliggör att elever respektive föräldrar har ett ansvar för att medverka till en god skolmiljö, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa programmering i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3189 av Mats Green m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta diskrimineringslagens regler som rör skolan till skollagen och lägga tillsynsansvaret på Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta en nationell visseblåsarfunktion, dit elever och personal kan vända sig för att uppmärksamma systematiska missförhållanden på en skola rörande exempelvis sexuella trakasserier och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i skolan flytta på förövaren och inte offret och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra skollagen i fråga om att undervisning som huvudregel inte ska vara könsuppdelad och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3192 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad kunskap om företagsamhet i skolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa trafikteori i skolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad undervisning med tillhörande praktik för elever i samhällsviktiga funktioner och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad undervisning i respekt, vett och etikett samt sociala koder och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbilda skolelever i samhällsplikt samt öka samverkan mellan skolan och Försvarsmakten och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ökad verklighets- och djurnära pedagogik för svenska elever och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ökade kunskaper om arbetsrätt och arbetsmarknadens villkor på bästa sätt förs in i grundskolans utbildningsplaner och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3198 av Cassandra Sundin och Aron Emilsson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur skolan kan bidra för att ytterligare öka kunskaperna om allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3248 av Johan Hedin m.fl. (C):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisanmälan av brott begångna i eller kring skolmiljön och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om radikalisering hos barn och unga och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3254 av Fredrik Christensson m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa en centralt samordnad granskning av läromedel till stöd till lärare, vars syfte är att granska läromedel efter dess kvalitet och i vilken mån de speglar läroplanen samt beaktar jämställdhetsaspekter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sex- och samlevnadsundervisningen ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3255 av Per Lodenius m.fl. (C):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa möjligheter för föreningslivet att komma till skolor och fritidshem för att låta barn testa nya aktiviteter och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medverka till att kommunerna lever upp till skollagen och barnkonventionen och erbjuder meningsfulla aktiviteter också när

skolan är stängd på sommarloven och under andra lov, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:3277 av Amineh Kakabaveh (-):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen även i sitt arbete för jämställdhet som en signal till landets lärare och elever bör inleda en upplysningskampanj i landets skolor som beskriver hedersförtryckets historiska rötter, dess effekter på samhället och hur det strider mot demokratins principer och mot mänskliga rättigheter och vad sådana kränkningar innebär för flickor och unga kvinnor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:3293 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD):

123. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ungdomsmottagningarna bör bli delaktiga i skolans sexualundervisning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3347 av Thomas Morell m.fl. (SD):

86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa enklare trafikutbildning i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3358 av Johan Pehrson m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samarbeten mellan skolväsendet och ideella aktörer för att väcka intresse för entreprenörskap och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3378 av Bengt Eliasson m.fl. (L):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minoritetsspråk som valbart ämne i moderna språk och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationellt minoritetsspråk som nytt skolämne och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tvåspråkiga skolor med minoritetsspråksprofil och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 8

Motion	Motionärer	Yrkanden
8. Motionsyrkanden som bereds förenklad		
2019/20:229	Björn Söder (SD)	2
2019/20:266	Mikael Larsson (C)	
2019/20:295	Ingemar Kihlström (KD)	
2019/20:428	Sofia Nilsson (C)	
2019/20:573	Robert Halef (KD)	
2019/20:578	Annika Hirvonen Falk (MP)	1, 3 och 4
2019/20:579	Annika Hirvonen Falk (MP)	
2019/20:582	Annika Hirvonen Falk (MP)	1–3 och 5
2019/20:594	Jörgen Grubb m.fl. (SD)	4, 7, 9 och 19
2019/20:616	Jörgen Grubb m.fl. (SD)	1–3, 5, 7, 8, 15 och 16
2019/20:619	Patrick Reslow m.fl. (SD)	1 och 5
2019/20:661	Sten Bergheden (M)	1
2019/20:664	Jessika Roswall (M)	
2019/20:703	Mats Nordberg (SD)	
2019/20:715	Markus Wiechel (SD)	1 och 2
2019/20:810	Magnus Persson m.fl. (SD)	3
2019/20:819	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	36
2019/20:945	Anna Wallentheim (S)	
2019/20:987	Amineh Kakabaveh (-)	
2019/20:1055	Runar Filper (SD)	
2019/20:1057	Runar Filper (SD)	
2019/20:1059	Runar Filper (SD)	
2019/20:1131	Yasmine Bladelius (S)	
2019/20:1255	Jasenko Omanovic (S)	
2019/20:1264	Magnus Manhammar (S)	
2019/20:1357	Alexandra Anstrell (M)	
2019/20:1501	Lotta Olsson (M)	
2019/20:1622	Jonas Sjöstedt m.fl. (V)	1 och 3
2019/20:1624	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	

2019/20:1682	Runar Filper (SD)	
2019/20:1684	Runar Filper (SD)	1 och 2
2019/20:1697	Johnny Skalin (SD)	
2019/20:1847	Lawen Redar (S)	
2019/20:1875	Saila Quicklund (M)	
2019/20:1918	Robert Hannah (L)	
2019/20:1972	Robert Hannah och Arman Teimouri (båda L)	1 och 2
2019/20:2057	Johan Pehrson m.fl. (L)	5 och 6
2019/20:2071	Mathias Tegnér (S)	1, 3 och 4
2019/20:2205	Lotta Finstorp (M)	
2019/20:2207	Julia Kronlid (SD)	1 och 3
2019/20:2456	Annika Hirvonen Falk och Leila Ali-Elmi (båda MP)	2
2019/20:2457	Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP)	
2019/20:2477	Margareta Cederfelt (M)	
2019/20:2511	Hans Rothenberg (M)	
2019/20:2608	Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol (båda M)	
2019/20:2742	Bengt Eliasson m.fl. (L)	8
2019/20:2770	Christina Östberg (SD)	
2019/20:2790	Roland Utbult m.fl. (KD)	2
2019/20:2797	Julia Kronlid m.fl. (SD)	42
2019/20:2828	Ulf Kristersson m.fl. (M)	23 och 24
2019/20:2851	Jonas Eriksson m.fl. (MP)	8 och 9
2019/20:2853	Jonas Eriksson m.fl. (MP)	8
2019/20:2854	Jonas Eriksson m.fl. (MP)	3
2019/20:2908	Edward Riedl (M)	
2019/20:2993	Edward Riedl (M)	
2019/20:3030	Serkan Köse (S)	
2019/20:3088	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	1, 3 och 4
2019/20:3094	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	4, 7, 9, 10, 15 och 16
2019/20:3097	John Weinerhall (M)	2 och 3
2019/20:3103	Jonas Sjöstedt m.fl. (V)	2
2019/20:3110	Annie Lööf m.fl. (C)	7
2019/20:3115	Josefin Malmqvist m.fl. (M)	8

2019/20:3118	Ebba Hermansson m.fl. (SD)	5
2019/20:3188	Gudrun Brunegård m.fl. (KD)	20, 26 och 41
2019/20:3189	Mats Green m.fl. (M)	11, 12, 16 och 17
2019/20:3192	Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)	1–7
2019/20:3248	Johan Hedin m.fl. (C)	56
2019/20:3254	Fredrik Christensson m.fl. (C)	7
2019/20:3255	Per Lodenius m.fl. (C)	20
2019/20:3277	Amineh Kakabaveh (-)	8
2019/20:3293	Ebba Busch Thor m.fl. (KD)	123
2019/20:3347	Thomas Morell m.fl. (SD)	86
2019/20:3378	Bengt Eliasson m.fl. (L)	8–10